

Helse- og omsorgsdepartementet

Oppgaver under Helse- og omsorgsdepartementet (unntatt tilsynsoppgaver)

Det vises til Tildelingsbrev 2014 kap. 525 til fylkesmennene der det legges vekt på fylkesmennenes bidrag på følgende områder:

- Omsorgsplan 2015 og 2020 samt Meld. St. 29 (2012–2013) Morgendagens omsorg
- Folkehelsearbeid etter folkehelseloven
- Meld. S. nr. 30 (2011-2012) Se meg
- Samhandlingsreformen

Helsedirektoratets prioriteringer fremkommer i omtale til resultatområder: 76, 83 og 84. Oppdrag er inndelt i målsettinger og oppgaver. Oppgaver er utfyllende ift målsettinger. Det skal rapporteres på resultatkrav i tillegg til særskilte rapporteringer. Helsedirektoratet har redusert antall oppdrag bl.a. ved bruk av målsettinger samt ved å ta ut åpenbare lovpålagte oppgaver. Dette betyr at Embetsoppdraget for 2014 ikke er en komplett oppgavekatalog men en oversikt over prioriteringer og særskilte oppgaver for 2014. Avklaring vedrørende mål og resultatkrav som ikke kan nås innenfor tildelte ressurser tas med Helsedirektoratet gjennom rapportering per 31.4. Nærmere beskrivelse av rutinen sendes ut av Helsedirektoratet.

Resultatområde 76 Samhandling, kvalitet og helseberedskap

Fylkesmannen skal bidra til å nå regjeringens målsetninger med samhandlingsreformen. Det skal legges vekt på helsefremmende og forebyggende arbeid, på habilitering og rehabilitering, på økt brukerinnflytelse, gode behandlingsforløp og forpliktende samarbeidsavtaler mellom kommunehelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten.

Fylkesmannen skal bidra til at helse- og sosialberedskap blir en del av et helhetlig kommunalt beredskapsplanverk. Fylkesmannen er ansvarlig for å varsle Helsedirektoratet om større hendelser i fylket som berører helse- og sosialsektoren.

Fylkesmannen skal følge opp helserelaterte forhold i innføringen av nødnett.

I 2014 skal Fylkesmannen særlig prioritere:

- Bistå kommuner og helseforetak med å videreutvikle og eventuelt revidere samarbeidsavtaler på lovpålagte og andre aktuelle områder.
- Følge med på kommunenes arbeid med tjenesteutvikling for å styrke tilbudet om psykososial oppfølging, herunder oppfølgingen etter hendelsene 22.7.2011.

76.1 Samarbeid mellom kommune- og spesialisthelsetjenesten

Det skal legges vekt på helsefremmende og forebyggende arbeid, på habilitering og rehabilitering, rus og psykisk helsearbeid som bygger på samarbeidsstrukturer som fremmer sammenhengende tjenesteforløp for den enkelte på tvers av fag, tjenester og sektorer.

Kommunene og helseforetakene har plikt til å evaluere og videreføre de inngåtte samarbeidsavtaler for å sikre at pasienter og brukere mottar et helhetlig og sammenhengende

tilbud om helse- og omsorgstjenester. Pasient- og brukererfaringer skal inngå i vurderingsgrunnlaget ved revidering av avtalene.

Fylkesmannen skal bidra til at både spesialisthelsetjenesten og kommunehelsetjenesten har tilstrekkelig, kompetent og stabil bemanning.. I Meld. St. 30 (2011-2012) En helhetlig rusmiddelpolitikk, skal økt fag- og samhandlingskompetanse gi et kvalitetsløft for psykisk helse- og rusarbeid.

Fylkesmannen skal bidra til at kommunene i implementeringen av samhandlingsreformen tar hensyn til urbefolkningen og innvandrerbefolkningenes interesser. Fylkesmannen bør særskilt etterspørre hvordan kommunene involverer disse gruppene i planleggingen, og spesielt at de ikke uteglemmes når interkommunale tilbud skal bygges opp og kompetansebehov vurderes.

Oppdrag

Målsettinger:

- Samhandlingen mellom kommunene og helseforetakene legger til rette for sammenhengende tjenesteforløp for den enkelte

Oppgaver:

- Bistå kommuner og helseforetak med å nå målene med samhandlingsreformen, særlig når det gjelder implementering, revidering og oppfølging av samarbeidsavtaler på lovpålagte og andre aktuelle områder inkludert samarbeidsområdet mellom kommunalt og statlig barnevern og helsetjenesten.
- Følge med på og ha oversikt over viktig utviklingsarbeid knyttet til samhandlingsreformen, herunder utvikling av øyeblikkelig hjelp døgntilbud i kommunene.
- Bidra til samarbeid og dialog gjennom nettverk, konferanser mv. med Helsedirektoratet, fylkeskommunen, utdanningsinstitusjoner og kompetansesentre for å oppnå målene i samhandlingsreformen:
  - om tversektorielt folkehelsearbeid
  - om økt forebygging i helsetjenestene. Det er behov for at helsepersonell har kunnskap om de ulike levevaneområdene, psykisk helse og hvordan støtte folk i endring av levevaner
  - om tversektorielt rusarbeid

Resultatkrav

- Inneha innsikt i utviklingen av samhandlingsprosjekter og samarbeidsrutiner som kan benyttes som eksempler på god praksis.
- Ha bidratt med kompetansetiltak i samarbeid med Helsedirektoratet om de ulike levevaneområdene, psykisk helse mv. og hvordan helsepersonell kan støtte folk i endring av levevaner

Rapportering

- Omtale i årsrapporten i henhold til resultatkrav.

Finansiering:

- Finansierte over fylkesmannens driftskapittel kap.525.
- Øremerkede midler til en fylkesmann i hver region til egne koordinatorene i oppfølging av samhandlingsreformen.

Bakgrunnsinformasjon:

Sentralt lovverk

- [Helse- og omsorgstjenesteloven](#)
- [Prop.91 L\(2010-2011\) Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester](#)
- [Folkehelseloven](#)
- [Prop.90 L\(2010-2011\) Lov om folkehelsearbeid](#)
- [Spesialisthelsetjenesteloven](#)

Stortingsmeldinger

- [Samhandlingsreformen](#)
- [Nasjonal helse- og omsorgsplan \(2011-2015\)](#)
- [St.meld. nr. 25 \(2005-2006\) Mestring, muligheter og mening. Framtidas omsorgsutfordringer.](#)
- [Stortingsmelding nr. 28 \(1999 – 2000\) Innhold og kvalitet i omsorgstenestene, Omsorg 2000](#)
- [Meld. St. 30 \(2011-2012\) En helhetlig rusmiddelpolitikk](#)

Nasjonale strategier

- [NOU 2005:3 Fra stykkevis til helt](#)
- [Nasjonal](#) handlingsplan for e-helse 2014-2016

Veiledere

- [Nasjonal veileder – Lovpålagte samarbeidsavtaler mellom kommune og regionale helseforetak/helseforetak](#)
- [Spesialisthelsetjenestens veiledningsoppgaver overfor kommunehelsetjenesten](#)

76.3 Kvalitetsforbedring i helse og omsorgstjenesten

I henhold til Nasjonal strategi for kvalitetsforbedring i sosial- og helsetjenesten ...Og bedre skal det bli! (2005-2015) skal fylkesmannen i samarbeid med relevante aktører bidra til god samhandling mellom nivåene for å sikre at pasienter og brukere opplever å bli ivaretatt uavhengig av om det er helseforetakene, kommunene, fylkeskommunene eller private som tilbyr hele eller deler av tjenesten.

Nasjonal rammeavtale om samhandling på helse og omsorgsområde mellom Helse- og omsorgsdepartementet og KS skal legges til grunn for gjennomføring av samhandlingsreformen lokalt.

Oppdrag

Målsettinger:

- Helse- og omsorgstjenestene gir tjenester av god kvalitet, og har kontinuerlig fokus på pasientsikkerhet og kvalitetsforbedringsarbeid

Oppgaver:

- Bidra til oppfølging av satsingsområdene i avtalen mellom regjeringen og KS om utvikling av kvalitet i de kommunale helse- og omsorgstjenestene, herunder innovasjonsarbeid i tjenestene, ledelse av helse- og omsorgstjenestene, følge personell og kompetansebehov, delta i utvikling av nasjonale kvalitetsindikatorer samt gjennomføring av Omsorgsplan 2015/2020
- Bidra til at IPLOS forankres i kommunens ledelse, samt gi veiledning i bruk og kvalitetssikring.

Resultatkrav

- Har stimulert kommunene til oppfølging av kvalitetsavtalen 2012-2015.
- Har arrangert IPLOS-temadag for kommunene høsten 2014 med fokus på fag og statistikk med bistand fra Helsedirektoratet.

Rapportering

- Rapporteres i årsrapporten i henhold til resultatkrav.

Finansiering

- Finansiert over fylkesmannens driftskapittel kap.1510.
- Delfinansiert over Helse- og omsorgsdepartementets kap. 761.21(tidligere 86.5 Kvalitet i helse- og omsorgstjenesten).

Bakgrunnsinformasjon:

Sentralt lovverk

- [Lov av 24. juni 2011 nr. 30 om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. \(helse- og omsorgstjenesteloven\) \(2011-06-24\)](#)
- [Prop. 91 L \(2010–2011\) Proposisjon til Stortinget \(forslag til lovvedtak\) Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. \(helse- og omsorgstjenesteloven\)](#)
- [Pasient- og brukerrettighetsloven](#)
- [Forskrift om internkontroll i sosial- og helsetjenesten Forskrift av 27. juni 2003 om kvalitet i pleie- og i omsorgstjenesten Forskrift om habilitering og rehabilitering, individuell plan og koordinator](#)
- [Forskrift om egenandel for kommunale helse- og omsorgstjenester](#)
- [Forskrift om pseudonymt register for individbasert pleie- og omsorgsstatistikk – IPLOS-forskriften.](#)

Stortingsmeldinger og handlingsplaner

- St.meld. nr. 25 (2005-2006) Mestring, muligheter og mening
- Nasjonal handlingsplan for e-helse 2014-2016

Retningslinjer og rundskriv

- [Nasjonal strategi for kvalitetsforbedring i sosial- og helsetjenesten ...Og bedre skal det bli! \(2005-2015\)](#)
- [Lov om pasientrettigheter kapittel 4A – Rundskriv IS-10/2008](#)
- [IS-1580 Nasjonale faglige retningslinjer for forebygging og behandling av underernæring](#)
- [IS- 10/2004 Rundskriv- Lov om sosiale tjenester kapittel 4A. Rettsikkerhet ved bruk av tvang og makt ovenfor enkeltpersoner med psykisk utviklingshemming](#)

Veiledere

- [Praksisfeltets anbefalinger for å oppnå god kvalitet på tjenestene i sosial og helsetjenesten – veileder IS 1502](#)
- [Veileder til forskrift om internkontroll i sosial- og helsetjenesten](#)
- [IS-1436 "Legetjenester i sykehjem", en veileder for kommunene](#)
- [Veileder IS-1040 – I saksbehandling og dokumentasjon for pleie- og omsorgstjenesten](#)
- [Hvordan kommer vi fra visjoner til handling? ...og bedre skal det bli!](#)
- [IS-1253 Veileder til forskrift om individuell plan 2010](#)
- [Kosthåndboken- veileder i ernæringsarbeid i helse- og omsorgstjenesten IS 1972](#)

Andre relevante lenker

- [Nasjonale kvalitetsindikatorer](#)
- [Helsebiblioteket.no](#)
- [Avtaler om samhandling og kvalitet mellom regjeringen og KS](#)
- [Nasjonal rammeavtale om samhandling på helse- og omsorgsområdet](#)
- [Omsorgstjenester | Helsedirektoratet.no|Omsorgstjenester | Helsedirektoratet.no](#)
- [Helsetilsynets tilsynsrapporter på områdene bruk av tvang, saksbehandling, internkontroll og tjenesteyting.](#)
- [IPLoS hjemmeside http://www.helsedirektoratet.no/iplos](http://www.helsedirektoratet.no/iplos) Norm for informasjonssikkerhet

76.5 Felles digitalt nødnett

Stortinget vedtok 9.6.2011 fullføring av utbygging og drift av Nødnett i hele Fastlands-Norge. Det tas sikte på å fullføre utbyggingen innen utgangen av 2015. Helsedirektoratet ber fylkesmannen bistå kommunene og helseforetakene i utbygging i regionene.

Oppdrag

- Følge opp at kommunene organiserer sitt øyeblikkelig hjelp tilbud i henhold til lov og forskrift, spesielt Forskrift om krav til akuttmedisinske tjenester utenfor sykehus.
- Følge opp at kommunene innfører og tar i bruk Nødnett i henhold gjeldende fremdriftsplan.
- Følge opp over tid at kommunene bruker nødnett som et verktøy i sitt øyeblikkelig hjelp tilbud, og at omforente samarbeidsprosedyrer som er etablert mellom spesialisthelsetjenesten og kommunehelsetjenesten overholdes. Det samme gjelder prosedyrer for samvirke med andre nødetatene og andre brukere av Nødnett det er naturlig at kommunene samvirker med.

Resultatkrav

- Har bistått kommunene og helseforetakene med ulike tiltak i innføring av nytt digitalt nødnett, med fokus på måloppnåelse i tråd med gevinnsrealiseringsplanen og helserelaterte forhold.

Rapportering

- Rapportering i henhold til resultatkrav

Finansiering

- Finansiert over fylkesmannens driftskapittel (kap.525)

Bakgrunnsinformasjon

- [St.prp. nr. 1 \(2008-2009\) Justis- og politidepartementet](#)
- [St. prp. nr. 30 \(2006-2007\) Om igangsettelse av første utbyggingstrinn for nytt digitalt nødnett](#)
- [St.prp. nr. 83 \(2008-2009\) Om fullmakt for Kongen til å øke kostnadsrammen for første byggetrinn av Nødnett](#)
- [St.prp nr. 1 Tillegg nr. 3 \(2004-2005\) Framtidig radiosamband for nød- og beredskapssetatene](#)
- [Prop. 100 S \(2010-2011\) Fullføring av utbygging og drift av Nødnett i hele Fastlands-Norge](#)
- Planverk jf. www.dinkom.no
- Planverket til Nødnett Helse
- Gevinstrealiseringsplanen til Nødnett Helse

76.6 Helseberedskap og smittevern

Fylkesmannens ansvar for beredskap og samordning er nedfelt i Overordnet nasjonal helse- og sosialberedskapsplan, instruks og retningslinjer. Tiltak følges opp som del av fylkesmannens arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap (resultatområde 53 – 57). Dette inkluderer atomberedskap og strålevern.

Oppdrag

Målsettinger:

- Kommunene skal kunne håndtere kriser innenfor sitt ansvarsområde, koordinert med andre kommuner og spesialisthelsetjenesten. Kommunene skal ha oppdaterte smittevernplaner og arbeide for riktig antibiotikabruk og motvirke spredning av resistente bakterier.

Oppgaver:

- Fylkesmannen skal ved kriser varsle Helsedirektoratet på angitt måte. Fylkesmannen skal samordne kommunenes krisehåndtering og på anmodning fra Helsedirektoratet innhente og sammendra situasjonsrapporter fra kommunene i fylket, jf Overordnet nasjonal helse- og sosialberedskapsplan. Rapportene deles med Helsedirektoratet i CIM.
- Bidra til at alle landets kommuner, helseforetak og vannverk har oppdaterte og koordinerte beredskapsplaner og rutiner for samhandling ved kriser som legges inn i kommunens CIM. Påse at smittevernplaner er oppdaterte.

- Delta i Nasjonal helseøvelse 2014 koordinert av Hdir. De embeter som ikke blir berørt direkte av scenariet bør delta på plan- og/eller evalueringsdelen av øvelsen.
- Bistå Helsedirektoratet med implementering i kommunene av reviderte retningslinjer for antibiotikabehandling i primærhelsetjenesten samt Nasjonal beredskapsplan mot pandemisk influensa og IHR 2005, og av utvidelsen av Norsk overvåkingssystem for antibiotikabruk og helsetjenesteassosierte infeksjoner (NOIS) i kommunen, som også omfatter sykehjem.

Resultatkrav

- Har en oppdatert oversikt i CIM over kommuneoverlegene og fastlegene i kommunene.
- Har oppdatert atomberedskapsplanverk på atomberedskap.no.
- Smittevern er tatt opp på regelmessige møter med helsepersonell i fylket.

Rapportering

- Omtale i årsrapporten for tiltak som er gjennomført for å oppfylle resultatkravet.

Finansiering

- Finansiert over fylkesmannens driftskapittel (kap.525).
- Fylkesmannen kan søke Statens strålevern om særskilt finansiering av regionale atomberedskapsaktiviteter.

Bakgrunnsinformasjon

- [Lov av 23. juni 2000 nr 56 om helsemessig og sosial beredskap med forskrifter](#)
- [Lov av 5. august 1994 nr. 55 om vern mot smittsomme sykdommer](#)
- [Prop. 91 L \(2010–2011\) Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. \(helse- og omsorgstjenesteloven\)](#)
- [Prop. 90 L \(2010-2011\) Lov om folkehelsearbeid \(folkehelseeloven\)](#)
- [Lov av 23. juni 2008 om planlegging om byggesaksbehandling.](#)
- [Lov av 25. juni 2010 nr 45 om kommunal beredskapsplikt, sivile beskyttelsestiltak og Sivilforsvaret](#)
- [Lov av 12. mai 2000 nr. 36 om strålevern og bruk av stråling \(strålevernsloven\)](#)
- [Lov av 19. desember 2003 nr. 124 om matproduksjon og mattrygghet m.v. \(matloven\)](#)
- [Forskrift av 20. desember 2002 nr. 1731 om internkontroll i sosial- og helsetjenesten](#)
- [Forskrift av 25. april 2003 nr. 486 om miljørettet helsevern med nytt kapittel 3a om legionella](#)
- [Forskrift av 21.12.2007 nr. 1573 om varsling av og tiltak ved alvorlige hendelser av betydning for internasjonal folkehelse \(IHR-forskriften\)](#)
- [Forskrift om smittevern i helsetjenesten](#)
- [Forskrift av 20. juni 2003 nr. 739 om SYSVAK-registeret](#)
- [Forskrift av 6. mai 1998 nr. 581 om hygienekrav for frisør-, hudpleie-, tatoverings- og hullvirksomhet § 11](#)
- [Forskrift av 21. juni 2002 nr. 567 om tuberkulosekontroll § 3-4](#)
- [Forskrift 5. juli 1996 nr. 700 om forhåndsundersøkelse av arbeidstakere innen helsevesenet - antibiotikaresistente bakterier § 6 og § 8](#)
- [Forskrift av 3. april 1998 nr 0327 om transport, håndtering og emballering av lik samt gravferd § 2-3, se spesielt merknad til § 2-3](#)
- [Forskrift om smittefarlig avfall fra helsetjeneste og dyrehelsetjeneste mv. \(MD\)](#)
- [Smittevern 9, Folkehelseinstituttet 2004 – Isoleringsveilederen](#)
- [Folkehelseinstituttets veileder "Forebygging og kontroll av tuberkulose" 2002](#)

- [Rundskriv I-11/2003: Om MSIS- og Tuberkuloseregisterforskriften](#)
- [Rundskriv I-12/2003: Om SYSVAK-register-forskriften](#)
- [Rundskriv IS-19/2004 Forskrift om forhåndsundersøkelse av arbeidstakere innen helsevesenet – antibiotikaresistente bakterier](#)
- [Nasjonal beredskapsplan for pandemisk influensa, versjon 3.0, fastsatt 16. februar 2006](#)
- [Nasjonal strategi for forebygging av infeksjoner i helsetjenesten og antibiotikaresistens \(2008-2012\) I-1136 B](#)
- [Nasjonal hivstrategi. "Aksept og mestring" \(2009-2014\) 1-1143 B](#)
- [Folkehelseinstituttets "Nasjonal veileder for håndhygiene" 2004](#)
- [Kongelig resolusjon av 17. februar 2006 Atomberedskap - sentral og regional organisering](#)
- [Overordnet nasjonal helse- og sosialberedskapsplan](#)
- [Instruks for samfunnssikkerhets- og beredskapsarbeidet til Fylkesmannen og Sysselmannen på Svalbard](#)
- Nasjonal koppeplan, fastsatt av Helse- og omsorgsdepartementet 4. juli 2008.
- [Rutiner og prosedyrer for etablering og utsendelse av helseteam ved kriser i utlandet fastsatt av Helse- og omsorgsdepartementet 4. juli 2008.](#)
- [Forskrift om Norsk overvåkingsystem for antibiotikabruk og helsetjenesteassosierte infeksjoner \(NOIS-registerforskriften\)](#)

76.7 Personell og kompetanse

Det forventes at fylkesmannen har oversikt over rekrutteringssituasjon og kompetansebehov i kommunene og utdanningstilbud i sin region. Fagområder og opplæringsordninger med høy prioritet er befolkningens levevaner, ernæring, psykisk helse og rus, rehabilitering, demens, ledelse, kvalifisering av helsefagarbeidere, samt legenes turnusordning og spesialistutdanning. Det er også viktig at fylkesmannen stimulerer til kompetansebygging på tvers av fagområdene og faggruppene. Regjeringen har vedtatt at WHO-koden for internasjonal rekruttering av helsepersonell skal implementeres blant arbeidsgivere i norsk helsetjeneste.

I 2013 ble det innført ny ordning for legers turnustjeneste. Det er fortsatt et stort informasjonsbehov knyttet til omleggingen av legenes turnus og spesialistutdanning. Spesielt viktig er det å veilede kommunene i konsekvensene av nytt autorisasjonstilbud ift hvem som kan ansettes i allmennlegestillinger. Det er innført ventelisteordning i turnustjenesten for fysioterapeuter, jf. forskrift om praktisk tjeneste (turnustjeneste) for å få autorisasjon som fysioterapeut.

Oppdrag

- Kompetanseløftet 2015

Målsettinger

- Årsverksvekst i tråd med nasjonale måltall
- Heve det formelle utdanningsnivået
- Øke tilgangen på helsefagarbeidere
- Sikre større faglig bredde
- Styrke veiledning, internopplæring og videreutdanning

Oppgaver

- Bidra til samarbeid og dialog gjennom nettverk, konferanser mv. med fylkeskommunen, utdanningstilbydere og partene i arbeidslivet for å oppnå målene i Kompetanseløftet. Det oppfordres til samarbeid med utviklingssentrene for sykehjem og hjemmetjenester (USHT) og med sentrene for omsorgsforskning.
- Bidra til spredning av kurs og opplæringstiltak innen nye satsingsområder herunder:
  - Tiltak for å heve det formelle utdanningsnivået – f.eks. «Jeg vil bli helsefagarbeider. Med ABC til fagbrev» og desentralisert høyskoleutdanning
  - Lederopplæringen «Lederutdanning helse og omsorg – Kompetanseløftet 2015»
  - Opplæringspakke innen Aktiv Omsorg
  - Opplæring som bidrar til å oppfylle kompetansekravene jf. helse- og omsorgstjenesteloven § 9-9 tredje ledd.
- Bidra til at kommunene rekrutterer helsepersonell i tråd med WHO-koden for internasjonal rekruttering av helsepersonell. Relevante ansatte har deltatt i opplæringsprogrammet "Helse og omsorg i plan", samt promotert opplæringsprogrammet overfor kommunene.

Oppdrag

- Turnustjenesten

Målsettinger

- Nødvendig antall turnusplasser for fysioterapeuter og turnusstillinger for leger av god nok kvalitet er etablert.
- Alle kommuner kjenner til den nye turnusordningen for leger og sin rolle i oppfølging av denne.

Oppgaver

- Informere kommunene om ny turnusordning for leger.
- Bistå helseforetak og kommuner i arbeidet med kobling av turnusstillingene.
- Fylkesmannen i Troms skal administrere ventelisteordning for turnusfysioterapeuter.
- Gjennomføre kurs for turnusleger og turnusfysioterapeuter, samt kurs og samlinger for turnusveiledere i samsvar med tidligere praksis.

Resultatkrav

Kompetanseløftet 2015

- Ha løpende oversikt over utviklingen i antall og andel utførte årsverk med fagutdanning innen brukerrettet pleie- og omsorgstjeneste.

Turnus

- Antall turnusplasser for fysioterapeuter er fremskaffet i tråd med innmeldt behov fra utdanningsinstitusjonene og SAK.
- Antall turnusstillinger for leger i distriktene samsvarer med besluttet antall turnusstillinger i helseforetak.

Rapportering

Kompetanseløftet

Særskilt rapportering:

- Sammenfatte kommunenes planer, måloppnåelse og resultatrapportering for gjennomføring av Kompetanseløftet 2015 i et plandokument innen 1. mars 2014.
- Rapportering om disponering av tilskuddsmidler i fylket. Presisering blir gitt innen 1. februar 2014.

Turnustjenesten

Rapportering i årsrapporten:

- Det gis en samlet vurdering av turnusordningene for leger og fysioterapeuter med hensyn til kapasitet og kvalitet.

Finansiering

- Finansiert over fylkesmannens driftskapittel (kap.525)
- Finansiert over Helse- og omsorgsdepartementets kapittel 761 (Kompetanseløftet 2015)
- Finansiert over Helse- og omsorgsdepartementets kapittel 783.21

Bakgrunnsinformasjon

Sentralt lovverk

- [Prop. 91 L \(2010–2011\) Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. \(helse- og omsorgstjenesteloven\)](#)
- [Prop. 90 L \(2010-2011\) Lov om folkehelsearbeid \(folkehelseloven\)](#)
- [Forskrift om praktisk tjeneste \(turnustjeneste\) for leger ved loddrekning](#)
- [Forskrift om spesialistgodkjenning av helsepersonell og turnusstillinger for leger](#)
- [Forskrift om veiledet tjeneste for å få adgang til å praktisere som allmennlege med rett til trygderefusjon](#)
- [Forskrift om lisens til helsepersonell](#)
- [Forskrift om krav til akuttmedisinske tjenester utenfor sykehus.](#)
- [Forskrift av 9. september 2009 om praktisk tjeneste \(turnustjeneste\) for å få autorisasjon som fysioterapeut](#)

[Forskrift av 21. desember 2000 nr. 1382 om praktisk tjeneste \(turnustjeneste\) for å få autorisasjon som ortopediingeniør og kiropraktor](#)

Stortingsmeldinger

- [Meld. St. 34 \(2012-2013\) Folkehelsemeldingen](#)
- [Meld. St. 13 \(2011-2012\) Utdanning for velferd](#)
- [Meld. St. 30 \(2011-2012\) En helhetlig rusmiddelpolitikk](#)
- [Meld. St.16 \(2010-2011\) Nasjonal helse- og omsorgsplan \(2011-2015\)](#)
- Meld. St. 29 (2012-2013) Morgensdagens omsorg

Rundskriv, rapporter mv.

- [Rundskriv IS-9/2005 Turnustjenesten for leger](#)
- [Rundskriv IS-7/2013 Retningslinjer for praktisk tjeneste \(turnustjeneste\) for fysioterapeuter](#)
- [Evalueringsrapporter fra NIFU\(www.nifu.no\) og NIBR \(www.nibr.no\)](#)
- [Høringsnotat fra Helse- og omsorgsdepartementet med forslag om forskriftsendringer for å innføre ny ordning for legers turnustjeneste](#)

- [Brukerveiledning til WHO's globale kode for internasjonal rekruttering av helsepersonell](#)
- Ernæringskompetanse i helsetjenesten Helsedirektoratet 2013 IS 2032

Se også referanser under Omsorgsplan 2015.

76.8 Rettsikkerhetsarbeid

Oppdrag

Målsettinger:

- Pasienter, brukere og pårørende får oppfylt sine rettigheter etter pasient- og brukerrettighetsloven og helse- og omsorgstjenesteloven.

Oppgaver

- Drive opplæring og veiledning av helsetjenesten i pasient- og brukerrettighetsloven kapittel 4 A, samt etterprøving og klagebehandling.
- Kontroll med bruk av tvang og makt mv. overfor enkeltpersoner med psykisk utviklingshemning, samt bidra til at kommunene gjennom opplæring og rekruttering oppfyller kompetansekrav jf § 9-9 tredje ledd.

Resultatkrav

- Saker etter lov om kommunale helse- og omsorgstjenester og pasient- og brukerrettigheter, med tilhørende forskrifter skal være behandlet innen tre måneder.
- Ha fulgt opp kommunehelsetjenesten, spesialisthelsetjenesten og tannhelsetjenesten i fylkets kommuner og helseforetak i anvendelse av pasient- og brukerrettighetsloven kapittel 4 A, for å sikre nødvendig helsehjelp og bidra til rettsikkerhet for pasienter uten samtykkekompetanse som motsetter seg helsehjelp.
- Gjennomført tiltak for å bedre rettsikkerheten for personer med psykisk utviklingshemning.

Rapportering

- Rapporteres i årsrapport i henhold til resultatkrav.

Finansiering

- Finansierte over fylkesmannens driftskapittel (kap.525)

Bakgrunnsinformasjon

Sentralt lovverk

- Lov av 24. juni 2011 nr. 30 om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. (helse- og omsorgstjenesteloven) (2011-06-24)
- [Prop. 91 L \(2010–2011\) Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. \(helse- og omsorgstjenesteloven\)](#)
- [Lov om pasient- og brukerrettigheter \(pasientrettighetsloven\) av 2. juli 1999 nr 63](#)
- [Forskrift for sykehjem og boform for heldøgns omsorg og pleie.](#)
- [Forskrift om egenandel for helse- og omsorgstjenester.](#)

- [Forskrift av 20. desember 2002 om internkontroll i sosial- og helsetjenesten.](#)
- [Forskrift av 27. juni 2003 om kvalitet i pleie- og i omsorgstjenesten.](#)
- [Forskrift om en verdig eldreomsorg \(verdighetsgarantien\) - regjeringen.no](#)
- [Forskrift av 11. desember 1988 om disponering av kontantytelser fra folketrygden](#)
- [Forskrift om legemiddelhåndtering for virksomheter og helsepersonell som yter helsehjelp.](#)
- [Forskrift om kommunal medfinansiering av spesialisthelsetjenesten og kommunal betaling for utskrivningsklare pasienter](#)
- [Forskrift om habilitering og rehabilitering, individuell plan og koordinator](#)

Rundskriv m.m.

- [Lov om pasientrettigheter – rundskriv IS-12/2004](#)
- [Lov om pasientrettigheter kapittel 4A – Rundskriv IS-10/2008](#)
- [Veileder til forskrift om individuell plan 2010 – IS 1253](#)
- [Rundskriv IS-10 /2004 Lov om sosiale tjenester kapittel 4A. Rettsikkerhet ved bruk av tvang og makt ovenfor enkeltpersoner med psykisk utviklingshemming](#)
- [Mennesker med utviklingshemming skal heller ikke diskrimineres! Informasjons- og utviklingsprogram 2010 – 2013.](#)

Resultatområde 77 Andre oppdrag

Resultatområdet inneholder en rekke oppdrag som fylkesmannen skal utføre på tvers av den kommunale helse- og omsorgstjenesten, spesialisthelsetjenesten og tannhelsetjenesten. Oppdragene er lovpålagte og må utføres uavhengig av prioriteringer for øvrig, og i henhold til regler om tidsfrister.

77.2 Fritak for forvaltningsmessig taushetsplikt

Den som utfører arbeid eller tjeneste for offentlig organ er underlagt taushetsplikt etter forvaltningsloven. Fylkesmannen er delegert myndighet til å gi dispensasjon fra taushetsplikten i nærmere lovbestemte tilfeller på helseforvaltningens område.

Oppdrag

Målsettinger:

- Effektiv saksbehandling av søknader om fritak fra forvaltningsmessig taushetsplikt.

Oppgaver:

- Vurdere søknad om fritak fra forvaltningsmessig taushetsplikt etter tvisteloven § 22-3 og straffeprosessloven § 118.

Resultatkrav

- Behandle søknader om fritak for taushetsplikt fortløpende og uten ugrunnet opphold.

Rapportering

Rapportering i årsrapporten:

- Antall søknader om fritak for taushetsplikt som er behandlet
- Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
- Ingen mottatte søknader om fritak rapporteres med «0»

Finansiering

- Finansiert over fylkesmannens driftskapittel (kap.525)

Bakgrunnsinformasjon

- Lov av 22. mai 1981 nr 25 om rettergangsmåten i straffesaker §§ 118 og 230.
- Lov av 17.juni 2005 nr. 90 om mekling og rettergang i sivile tvister (tvisteloven) § 22-3.
- Delegasjon av myndighet fra Helse- og omsorgsdepartementet til Helsedirektoratet gitt i FOR 2010-03-18 nr 425.
- Delegasjon av myndighet fra Helsedirektoratet til fylkesmennene etter tvisteloven § 22-3 og straffeprosessloven § 118, jf. § 230, jf. brev datert 1.10.2010 fra Helsedirektoratet.
- Helsedirektoratets brev av 12. november 2012 til Fylkesmannen i Rogaland, med kopi til øvrige FM.
- Helsedirektoratets brev av 2.januar 2013 til Fylkesmannen i Vest-Agder (ref.12/8096), inneholder et oppfølgingsspørsmål til brevet datert 12.november 2012.

77.3 Særfradrag

Ordningen med særfradrag for store sykdomsutgifter var under avvikling Det er imidlertid besluttet at det skal utredes en ny fradragsordning. Inntil ny ordning er ferdig utredet videreføres særfradraget for store sykdomsutgifter med de reglene som gjaldt i 2013.

Oppdrag

Målsettinger:

- Oppfylle intensjonene med ordningen

Oppgaver:

- Behandle spørsmål om vilkårene for særfradrag for utgifter til behandling utenfor den offentlige helsetjenesten er oppfylt når det kommer henvendelse fra likningskontor eller fra skatteyter

Resultatkrav

- Behandle sakene fortløpende

Rapportering

Rapportering i årsrapporten:

- antall saker som er behandlet
- gjennomsnittlig saksbehandlingstid

Finansiering

- Finansierte over fylkesmannens driftskapittel (kap.525)

Bakgrunnsinformasjon

- Lov av 26. mars 1999 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) § 6-82 og § 6-83 (2)
- Forskrift av 30. mars 2012 nr. 270 om utfasing av særfradraget for store sykdomsutgifter (2012-03-30)
- Forskrift av 14. april 1988 nr. 0295 om vilkår for særfradrag på grunn av store sykdomsutgifter ved behandling m.v. i institusjon eller hos praktiserende helsepersonell utenfor offentlig norsk helse- og sosialvesen
- Forskrift av 5. februar 1988 om ligningsbehandlingen ved særfradrag etter skatteloven § 6-82 og § 6-83
- Skattedirektoratets lignings-ABC (tilgjengelig på skatteetatens nettsider <http://www.skatteetaten.no/>)

77.4 Førerkortsaker

Trafikksikkerhet er en stor utfordring i samfunnet. Helsekravene for førerrett bidrar i vesentlig grad til god trafikksikkerhet. Det er viktig at det blir reagert når helsekravene ikke er oppfylt, og at det ligger en forsvarlig vurdering til grunn i dispensasjonssakene. Fylkesmennene har her en viktig oppgave, og det har vært en sterkt økende saksmengde de siste årene. Disse sakene må ha høy prioritet både av hensyn til trafikksikkerheten og fordi de angår enkeltmenneskers rettigheter. En nøyaktig og detaljert registrering av sakene bidrar til god oversikt over hvordan feltet utvikler seg og vil danne grunnlag for fagutviklingen på feltet.

Oppdrag

Målsettinger:

- Fremme trafikksikkerhet gjennom gode risikovurderinger i saksbehandling og god rådgivning til aktuelle målgrupper.

Oppgaver:

- Behandle søknader om dispensasjon fra førerkortforskriftens helsekrav.
- Ta imot meldinger om helsesvikt i forhold til førerkortforskriftens helsekrav og vurdere om politiet skal tilrås inndragning av førerkortet.
- Gi råd og veiledning til politiet, vegmyndighetene, helsepersonell og publikum i spørsmål om helse i forhold til trafikksikkerhet.

Resultatkrav

Førerkortsaker er behandlet etter forvaltningslovens bestemmelser

Rapportering

- Rapportere to ganger årlig fra det avtalte registreringssystemet for behandling av førerkortsaker for å bidra til regional og nasjonal oversikt.

Finansiering

- Finansiert over fylkesmannens driftskapittel (kap.525)

Bakgrunnsinformasjon

- All informasjon om saksbehandling mv. er samlet under temaoverskriften ”Førerkort” på Helsedirektoratets nettside.

77.5 Pasientjournaler

Forskrift om pasientjournal inneholder bestemmelser om avlevering av journaler ved opphør og overdragelse av virksomhet. Der journalene ikke kan overføres til annen virksomhet som yter helsehjelp, skal de overføres til fylkesmannen for oppbevaring.

Oppdrag

Målsettinger:

- At pasientjournaler oppbevares til det ikke lenger antas å bli bruk for dem.
- At pasientjournaler oppbevares trygt og sikkert.

Oppgaver:

- Motta pasientjournaler etter opphør av virksomhet mv.
- Oppbevare pasientjournaler dersom vilkårene i forskrift om pasientjournal er oppfylt.

Resultatkrav

- Journalene er oppbevart i henhold til regelverket.

Rapportering

Rapportering i årsrapporten:

- Antall mottatte pasientjournaler.

Finansiering

- Finansiert over fylkesmannens driftskapittel (kap.525).

Bakgrunnsinformasjon

- Lov av 2. juli 1999 nr. 64 om helsepersonell.
- Forskrift av 21. desember 2000 nr 1385 om pasientjournal § 15.

77.9 Petroleum - Rogaland

Arbeidere i offshorefeltet og de som skal dykke utaskjærs må være helsemessig skikket til arbeidet, jf. gjeldende helsekravforskrift.

Oppdrag

Målsettinger:

- Fremme sikkerhet i petroleumsvirksomheten.
- Legge til rette for at arbeidstakere kan få vurdert sin helsemessige egnethet for arbeid på petroleumsinstallasjoner eller som dykkere.

Oppgaver:

- Fylkesmannen i Rogaland skal bistå Helsedirektoratet i arbeidet med fortolkning, forvaltning og regelverksutvikling når det gjelder lover og forskrifter knyttet til helse på petroleumsfeltet, herunder ivareta oppgaver tillagt Fylkesmannen i Helsekravforskriften
- Bistå i arbeidet med krav til opplæring og med godkjenningen av petroleumsleger og dykkerleger.

Rapportering

- Innen 15.februar ha utarbeidet en rapport for arbeidet foregående år.

Finansiering

- Finansiert over fylkesmannens driftskapittel (kap.525).

Bakgrunnsinformasjon

- FOR 2010-12-20 nr 1780: Forskrift om helsekrav for personer i arbeid på innretninger i petroleumsvirksomheten til havs.
- IS – 1879: Veileder til Forskrift om helsekrav for personer i arbeid på innretninger i petroleumsvirksomheten til havs.

Resultatområde 83 Folkehelsearbeid

De fleste samfunnssektorer har virkemidler i arbeidet for å oppnå god helse, herunder for utjevning av sosiale helseforskjeller. Folkehelsemeldingen – God helse – felles ansvar (Meld. St. 34, 2012-2013) er en samlet strategi for hvordan ulike sektorer kan bidra i arbeidet med å utvikle helsefremmende samfunn. Fylkesmannen er sentral i arbeidet med å implementere meldingen.

Helsedirektoratets kartlegging av kommunenes arbeid med miljørettet helsevern i skoler har avdekket at mange kommuner mangler kompetanse og kapasitet til å ivareta dette feltet etter intensjonene i regelverket. Denne situasjonen har særlig gitt seg utslag i mangelfull oppfølging av og tilsyn med skoler som drives uten formell godkjenning. . Det er behov for å styrke kommunenes kompetanse på området.

For å øke kunnskapen om og bruken av alkohollovens virkemidler, skal det gjennom satsingen «ansvarlig alkoholhåndtering» utvikles og tilbys gode verktøy og opplæring til kommunene. Det er et mål at kommunene i større grad tar ut potensialet alkohollovgivningen gir i arbeidet med å begrense skader.

I 2014 skal fylkesmannen særlig prioritere:

· Å videreføre arbeidet med å formidle og forklare folkehelseloven til kommunene og fylkeskommunen.

- Å medvirke til at kommunene og fylkeskommunen ivaretar helsehensyn i samfunnsplanlegging.
- Tiltak for å styrke skolemiljøet i tråd med forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler mv., § 6.
- Å styrke kommunenes kompetanse på forvaltning av alkoholloven, med vektlegging av folkehelsehensyn.

83.1 Folkehelsearbeid

De regionale kompetansesentrene er viktige samarbeidspartnere når det gjelder kunnskapsbasert folkehelsearbeid.

Oppdrag

Målsettinger:

- Fylkeskommunen og kommunene har etablert rutiner for å ha løpende oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer.
- Helsemessige forhold ved skolemiljøet er styrket (jf. krav i forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler mv).
- Kommunens kompetanse på forvaltning av alkoholloven er styrket.

Oppgaver:

- Gjøre krav i regelverket om oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer godt kjent
- Vurdere folkehelsehensyn i kommunale og regionale planer i henhold til nasjonale forventninger.
- Følge opp kartlegging av godkjenningsstatus og kommunalt tilsyn med miljørettet helsevern i skolene, herunder bidra til gjennomføring av kurs for personell med ansvar og oppgaver i skolen, samt bidra til at alle skolene kan godkjennes etter forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler mv.
- Veilede kommunene i forvaltning av alkohollovgivningen og behandle klager.

Resultatkrav

- Fylkeskommunen og alle kommunene i fylket har mottatt opplæring i oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer. Arbeidet overfor kommunene er koordinert med fylkeskommunen.
- Fylkesmannen har gitt vurderinger av folkehelsehensyn i uttalelser til kommunale planer.
- Det er gjennomført kompetansehevende tiltak om helsemessige forhold ved skolemiljø som ledd i oppfølgingen av kartlegging av godkjenningsstatus ved alle grunn- og videregående skoler i fylket.
- Det er gjennomført kompetansehevende tiltak om alkoholloven i alle kommuner.

Rapportering

Rapportering i årsrapporten iht. resultatkrav, samt vurderinger av:

- I hvilken grad fylkeskommunen og kommunene har etablert interne rutiner for arbeidet med oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer.

Finansiering

Finansiert over fylkesmannens driftskapittel (kap.525).

Delfinansiering over 718.21 og 719.21 og 762.21.

Bakgrunnsinformasjon

Sentralt lovverk

- [Lov av 24. juni 2011 nr. 29 om folkehelsearbeid \(folkehelseloven\) med forarbeider og forskrifter](#)
- [Lov av 21. juli 2009 nr. 71 om planlegging og byggesaksbehandling \(plan- og bygningsloven\) med forarbeider og forskrifter](#)
- [Opplæringslova](#)
- [Lov av 2. juni 1989 om omsetning av alkoholholdig drikk mv. \(alkoholloven\) med forarbeider og forskrifter](#)
- [Lov av 9. mars 1973 nr.14 om vern mot tobakkskader med forarbeider og forskrifter](#)
- [Lov av 13. juni 1975 nr. 50 om svangerskapsavbrudd med forarbeider og forskrifter](#)

Stortingsmeldinger

- [Meld. St. 34 \(2012 – 2013\) Folkehelsemeldingen. God helse – felles ansvar](#)
- [Meld. St. 30 \(2011-2012\) «Se meg!»](#)
- [Meld St. 16 \(2010-2011\) Nasjonal helse- og omsorgsplan \(2011-2015\)](#)
- [St. meld. nr. 20 \(2006-2007\) Nasjonal strategi for å utjevne sosiale helseforskjeller](#)

Nasjonale strategier, nasjonale forventninger, utredninger

- [NCD-strategi 2013-2017](#)
- [Nasjonal hivstrategi. "Aksept og mestring" \(2009-2014\) 1-1143 B](#)
- [Barnas framtid – Nasjonal strategi for barn og unges miljø og helse 2007-2016](#)
- [Strategi for å redusere radoneksponering](#)
- [Nasjonal strategi for forebygging av ulykker som medfører personskade 2009–2014](#)
- [Nasjonal strategi for forebygging og behandling av astma og allergisykdommer 2008-2012 \(forlenges ut 2013\)](#)
- [Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging. Vedtatt ved kongelig resolusjon 24. juni 2011](#)
- [NOU 2010:10 – tilpassing til eit klima i endring](#)

Rundskriv

- [Rundskriv I-1/2006 Forebygging av uønskede svangerskap og abort blant tenåringer – innføring av fast bidragssats for dekning av utgifter til hormonell prevensjon til unge kvinner i alderen 16 til og med 19 år](#)

Handlingsplaner

- [Regjeringens handlingsplan "Bedre livskvalitet for lesbiske, homofile, bifile og transpersoner" \(2009-2012\), Q-1147 B](#)

- [Handlingsplan: Forebygging av uønsket svangerskap og abort 2010-2015 – strategier for bedre seksuell helse, IS-1813](#)
- [Regjeringens handlingsplan for universell utforming og økt tilgjengelighet 2009-2013](#)

Nasjonale anbefalinger og råd

- [Kostråd for å fremme folkehelsen og forebygge kroniske sykdommer i Norge – Metodologi og vitenskapelig kunnskapsgrunnlag Små grep, store forskjeller – råd for et sunnere kosthold](#)
- Reviderte norske anbefalinger om ernæring og fysisk aktivitet. Kommer februar 2014
- [Anbefalinger for mat og drikke i kantiner](#)
- [Retningslinjer for skolemåltidet i grunnskole og videregående skole](#)
- [Retningslinjer for mat og måltider i barnehagen](#)

Veiledere, håndbøker og rundskriv

- [Veileder til arbeidet med oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer, IS 2110](#)
- [Veileder i kommunal planstrategi](#)
- [Veileder i regional planstrategi](#)
- [Veileder Miljørettet helsevern, IS-1104, Sosial- og helsedirektoratet \(SHdir\) 2003](#)
- [Veileder til forskrift om miljørettet helsevern i skoler og barnehager, IS 2619, Statens helsetilsyn 1998](#)
- [Veileder i salgs- og skjenkekontroll - IS-2038](#)
- [Veileder for kommunal rusmiddelpolitisk handlingsplan - IS1362/2006](#)
- [Internkontroll etter alkoholloven - for salgs og skjenkesteder - IS 1337](#)
- [Håndbok i alkoholloven mv. - Rundskriv IS-5/2008](#)
- [Veileder om tidlig intervensjon på rusområdet «Fra bekymring til handling» - IS-1742](#)
- [Aktivitetshåndboken - fysisk aktivitet i forebygging og behandling - helsedirektoratet.no](#)
- [Kosthåndboken 2012](#)
<http://www.helsedirektoratet.no/folkehelse/ernering/kosthandboken/Sider/default.aspx>

Rapporter mv.

- [Folkehelsepolitisk rapport 2012. Helsedirektoratets årlige rapport om arbeidet med å utjevne sosiale helseforskjeller](#)
- [Utviklingstrekkrapporten 2010. Folkehelsearbeidet – veien til god helse for alle. Helsedirektoratet \(2010\). IS-1846](#)
- [Evaluering av miljørettet helsevern i kommunene. Rapport IS-1633. Helsedirektoratet \(2009\)](#)
- [Sosiale miljøfaktorer – intensjoner og innhold. Rapport IS-1659. Helsedirektoratet \(2009\)](#)
- [Folkehelse og kommuneplanlegging - moment- og tipsliste. Helsedirektoratet \(2011\)](#)
- [Ny folkehelselov: Fylkesmannens oppgaver på folkehelseområdet. Rapport fra arbeidsgruppe 8. november 2011](#)
- [Samhandlingsreformen og ny folkehelselov: Behov for "samfunnskompetanse" i kurs- og utdanningstilbud. Drøftings- og prosessnotat. Helsedirektoratet \(2011\). IS-1931](#)
- [Utvikling av norsk kosthold 2013.](#)
- [Fysisk aktivitet blant 6-, 9- og 15-åringer i Norge](#)
- [Fysisk aktivitet; omfang, tilrettelegging og sosial ulikhet](#)
- [Statusrapport juni 2012. Handlingsplan - Forebygging av uønskede svangerskap og abort 2010 - 2015 strategier for bedre seksuell helse](#)
- [Sluttrapport Handlingsplan for bedre kosthold i befolkningen 2007-2011 IS -0368](#)
- [Evaluation of the Norwegian nutrition policy with a focus on the Action Plan on Nutrition 2007-2011](#)

Resultatområde 84 kommunale helse- og omsorgstjenester

Omsorgsplan 2015/2020

Fylkesmennene skal følge opp Omsorgsplan 2015/2020 på en helhetlig og systematisk måte

Omsorgsplan 2015

Fylkesmannen skal følge opp Omsorgsplan 2015 St.meld.nr. 25 (2005-2006) Mestring muligheter og mening. Planen inneholder en rekke tiltak i tråd med strategiene for kapasitet og kompetanseheving, kvalitetsutvikling, forskning og planlegging, bedre samhandling og medisinsk oppfølging, aktiv omsorg og partnerskap med familie og frivillige. Gjennom Omsorgsplan 2015 skal innsatsen for personer med demens styrkes. Tjenestetilbudet til mennesker med nevrologiske lidelser skal bedres. Kompetanseløftet 2015 - legger opp til å øke kompetansen i omsorgstjenestene og videreutvikle kunnskapsgrunlaget. Det skal blant annet skje gjennom praksisnær forskning og utvikling og ved å styrke den etiske kompetansen hos de ansatte.(se pkt.76.7). Utviklingssentrene for sykehjem og hjemmetjenester er viktige arenaer for fag, kvalitet- og kompetanseutvikling.

Omsorgsplan 2020

Omsorgsplan 2020 har som siktemål å ta i bruk samfunnets samlede omsorgsressurser på nye måter, bidra til faglig omlegging gjennom ny kunnskap og teknologi, nye faglige metoder og endringer i organisatoriske og fysiske rammer, og støtte og styrke kommunenes forsknings-, innovasjon- og utviklingsarbeid på omsorgsfeltet

Fylkesmannen skal følge opp Meld. St. nr. 29 (2012-2013) Morgendagens omsorg - Omsorgsplan 2020 med tilhørende hovedsatsingsområder. Omsorgsplan 2020 omfatter et program for velferdsteknologi, et innovasjonsprogram, et pårørendeprogram, tiltak for økt samarbeid med frivillig sektor og faglig omlegging samt nye arbeidsformer. Embetene skal veilede og støtte kommunene i nyskaping og utvikling av nye løsninger i omsorgssektoren. Arbeidet skal ses i sammenheng med det generelle kommunale innovasjonsarbeidet i regi av Kommunal og regionaldepartementet og de virkemidler som er knyttet til denne.

Habilitering og rehabilitering, individuell plan og koordinator. Nasjonale mål er økt kapasitet, større faglig bredde, ivaretagelse av kvalitet og god brukervedvirkning. Små kommuner må oppfordres til samhandling for å sikre nødvendig kompetanse. Samhandling mellom helse og utdanning er særlig viktig for barn og unge. Utvikling av koordinerende enheter med god forankring, synlighet og tydelige funksjonsbeskrivelser i kommuner og helseforetak er fortsatt et satsingsområde sammen med målet om økt bruk av individuell plan og koordinator.

Psykisk helse og rus Rusmiddelproblemer og/eller psykiske problemer er relatert til sosial ulikhet i helse, til bolig og oppfølgingstjenester i bolig, arbeid/utdanning, aktivitet, økonomi og sosialt nettverk. Samarbeid med brukere og pårørende er grunnleggende for å få til ønsket utvikling i tjenesten jf. Stortingsmelding 30 (2011-2012) «Se meg!» En helhetlig rusmiddelpolitikk og Prop. 1 S (2013.2014). Bruker- og mestringsperspektiv skal være et bærende prinsipp både når det gjelder forebygging, behandling og oppfølging hvor et godt lokalt tjenestetilbud bygger på tverrfaglig og tverrsektoriell tenkning.

I 2014 skal fylkesmannen særlig prioritere:

- Sette framtidens omsorgsutfordringer på dagsorden i kommunalt planverk, (jfr. Omsorg i plan)
- Videreutvikle og styrke kommunenes innsats på feltene psykisk helsearbeid og rusarbeid, særlig innsatsen overfor barn og unge og med spesielt vekt på den tverrsektorielle samhandlingen.
- Det skal vies særlig oppmerksomhet mpt legetjenesten i helsestasjons- og skolehelsetjenesten og utviklingen i legedekningen på sykehjem

84.1 Allmennlegetjenesten inkludert fastlegeordningen

Forskrift for fastlegeordningen legger et større ansvar på kommunene for integrering av fastlegene i den øvrige helsetjenesten i kommunen.

Fastlegen skal tilby konsultasjon eller hjemmebesøk til personer på listen som har behov for helsehjelp, men selv ikke søker hjelp. Fastlegen skal også ivareta en medisinskfaglig koordineringsrolle og samarbeide med andre relevante tjenesteytere om egne listeinnbyggere. Individrettet forebygging skal være en integrert del av tjenesteytingen. Kommunen skal også følge opp kvalitet og funksjon til legetjenesten på de andre allmennmedisinske områdene i legevakt, sykehjem, fengsel, helsestasjons- og skolehelsetjenesten.

Oppdrag

Målsettinger:

- Kommunene skal ha en forsvarlig legevaktordning, andre allmennmedisinske legeoppgaver og fastlegeordning.

Oppgaver:

- Følge opp allmennmedisinske legeoppgaver som legedekning ved helsestasjoner, skolehelsetjeneste, sykehjem og kommunale øyeblikkelige døgnopphold både når det gjelder kapasitet og kvalitet.
- Overvåke fastlegeordningen og følge med på HELFOs fastlegestatistikk og kommunenes samarbeid med fastlegene.
- Fylkesmannen skal sammen med Helsedirektoratet delta i arbeidet med å legge til rette for innføring av nasjonalt legevaktnummer i kommunene og følge opp at gjeldende forskriftskrav blir tatt hensyn til.

Resultatkrav

- Har oversikt over hvordan samhandlingen mellom fastlegene og den øvrige helsetjenesten i kommunen er tilrettelagt.
- Har gitt en samlevurdering av legevakten i fylkets kommuner.

Rapportering

- Rapportering i årsrapporten i henhold til resultatkrav:

- Vurdering av fastlegeordningen mht. kapasitet og stabilitet. Dersom det i perioden er kommuner som innvilges midlertidig suspensjon fra ordningen, regulert i gjeldende forskrift om fastlegeordning i kommunene § 37 Suspensjon, skal dette også rapporteres.

Finansiering:

- Finansiert over fylkesmannens driftskapittel (kap.525)

Bakgrunnsinformasjon

- Lov av 24. juni 2011 nr. 30 om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. (helse- og omsorgstjenesteloven) (2011-06-24)
- [Forskrift av 29. august 2012 om fastlegeordningen i kommunene](#)
- [Rundskriv I-3/2005 Statusrapport om fastlegeordningen](#)
- [Forskrift 19.12.2005 nr 1653 om veiledet tjeneste for å få adgang til å praktisere som allmennlege med rett til trygderefusjon](#)
- [Rundskriv IS-18/2005 Obligatorisk krav om treårs veiledet tjeneste for leger som skal praktisere selvstendig for trygdens regning](#)
- [St.meld. nr. 47 \(2008-2009\) - Samhandlingsreformen](#)
- [Nasjonal](#) handlingsplan for e-helse 2014-2016

84.4 Helsetjenesten til innsatte i fengsel

Fylkesmannen skal bidra til kompetansehevende tiltak til ansatte i helse- og omsorgstjenester for innsatte i fengsler. Det bør legges særlig vekt på at tiden i fengsel gir en mulighet for behandling og rehabilitering. Gode samhandlingsløp mellom ulike etater ved løslatelse er viktig for å forebygge tilbakefall.

Oppdrag

Målsettinger:

- Kommunene legger Helsedirektoratets veileder til grunn for helse- og omsorgstjenester i fengsel.
- Helse- og omsorgstjenestene i kommunene samhandler med kriminalomsorgen, fastlege i hjemkommunen, NAV og andre aktører ved løslatelse.

Oppgaver:

- Fylkesmannen skal bidra til gjennomføring av kompetansehevende tiltak med sikte på implementering av revidert veileder om helse- og omsorgstjenester til innsatte i fengsel.

Resultatkrav:

- Ha bidratt til gjennomføring av kompetansehevende tiltak for fengselshelsetjenesten.

Rapportering:

- Rapportere i årsrapporten på gjennomførte tiltak.

Finansiering:

- Finansierte over fylkesmannens driftskapittel (kap.525).

Bakgrunnsinformasjon:

- Veileder for helse- og omsorgstjenester til innsatte i fengsler

84.6 Helse- og omsorgstjenester i et flerkulturelt samfunn

Den samiske befolkningen har rett til tilrettelagte tjenester og bruk av tolk på samisk. Nasjonal strategi om innvandreres helse har som målsetting at helsepersonell har nødvendig kompetanse og kunnskap til å yte likeverdige helse- og omsorgstjenester. Helsepersonell har kunnskap om spesielle utfordringer i sykdomsbildet hos grupper av innvandrere og helsekonsekvenser av kjønnslemlestelse og tvangsekteskap. God kommunikasjon må ivaretas i møte med personer med begrensede norsk kunnskaper. Bruk av kvalifisert tolk og er nødvendig for å ivareta dette.

Oppdrag

Målsettinger:

- Kommunene yter likeverdige helse- og omsorgstjenester til befolkningen
- Kommunene benytter kvalifiserte tolketjenester, og helsepersonell har nødvendig kompetanse til å bruke tolk.
- Kommunene har oversikt over samisk befolkning og befolkning med innvandrerbakgrunn. Kommunene legger til rette for gode helse- og omsorgstjenester til disse gruppene og dette er nedfelt i kommunenes plan og styringsdokumenter.
- God kompetanse hos helsepersonell om innvandreres spesielle helseutfordringer.
- Kommuner med asyl- og flyktningebefolkning tilrettelegger for at sårbare grupper med spesielle behov får oppfølging i samsvar med gjeldende lover og forskrifter.

Oppgaver:

- Gjennomføre kompetansehevende tiltak på følgende områder:

- 1) vurdering av behov for tolk, tolkens kvalitet og bruk av tolk.
- 2) innvandreres spesielle helseutfordringer.
- 3) helsetjenestetilbudet til asylsøkere, flyktninger og familiegjenforente.

Finansiering:

- Finansierte over fylkesmannens driftskapittel (kap.525), samt finansiering over kap. 762.

Resultatkrav:

- Ha gjennomført kompetansehevende tiltak.

Rapportering:

- Kompetansehevende tiltak i regi av FM, evt. i samarbeid med RVTS

Bakgrunnsinformasjon:

- Likeverdige helse- og omsorgstjenester – god helse for alle. Nasjonal strategi om innvandreres helse 2013-2017
- IS-1924 Veileder om kommunikasjon via tolk for ledere og personell i helse- og omsorgstjenestene
- Kartlegging av tolkebruk i kommunale helse- og omsorgstjenester, TNS Gallup, 2013
- IS-1746 [Forebygging av kjønnslemlestelse - Tilbud om samtale og frivillig underlivsundersøkelse](#), revidert 2011
- Handlingsplan mot tvangsekteskap, kjønnslemlestelse og alvorlige begrensninger av unges frihet (2013–2016) [Sammen mot menneskehandel](#) Regjeringens handlingsplan mot menneskehandel 2011-2014
- IS-1022 (2010) [Helsetjenestetilbudet til asylsøkere, flyktninger og familiegjeforente](#)
- [St.meld. nr. 28 \(2007-2008\) Samepolitikken](#), se kapittel 8.
- Identifisering og håndtering av sårbare asylsøkere ([ISF-rapport 2010: 14](#))

84.8 Forebyggende helsetjenester

Helsestasjons- og skolehelsetjenesten er et satsingsområde. Kommunenes rammetilskudd er økt med 180 mill. kr. til dette. Skoler med særlig store levekårsutfordringer vil bli prioritert i tilskuddsordninger. Frisklivssentraler og lærings-, mestrings- og oppfølgingstilbud for personer med kroniske lidelser er viktige sekundærforebyggende tiltak.

Oppdrag

Målsettinger:

- Kommunene ivaretar og styrker helsestasjons- og skolehelsetjenesten, samt svangerskapsomsorgen i tråd med lover og forskrift og anbefalt program for tjenesten. Fylkesmannen bes om å vurdere og rapportere om og hvordan helsestasjons- og skolehelsetjenesten i kommunene er styrket etter det økte rammetilskuddet.
- Frisklivs- og mestringsarbeid i flere kommuner er faglig forsvarlig og bærekraftig

Finansiering:

- Finansiert over fylkesmannens (kap.525)
- Finansiert over kap.762 post 60 forebyggende helsetjenester

Resultatkrav.

- Økt kapasitet i helsestasjons- og skolehelsetjenesten i kommunene.

Rapportering:

Rapportering i årsrapport i henhold til resultatkrav samt:

- Antall kommuner som har etablert frisklivstilbud og lærings-, mestrings- og oppfølgingstilbud for personer med kroniske lidelser

Bakgrunnsinformasjon:

Sentralt lovverk

- Lov av 24. juni 2011 nr. 30 om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. (helse- og omsorgstjenesteloven) (2011-06-24)
- [Prop. 91 L \(2010–2011\) Proposisjon til Stortinget \(forslag til lovvedtak\) Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. \(helse- og omsorgstjenesteloven\)](#)
- [Lov av 5. august. Nr. 55. 1994 om vern mot smittsomme sykdommer](#)
- [Lov 15. desember 1995 nr 74 om forbud mot kjønnslemlestelse](#)
- [Forskrift av 20. juni 2003 nr. 739 om innsamling og behandling av helseopplysninger i System for vaksinasjonskontroll \(SYSVAK-registerforskriften\)](#)
- [Forskrift av 3. april 2003 nr. 450 – Om kommunenes helsefremmende og forebyggende arbeid i helsestasjons- og skolehelsetjenesten](#)

Stortingsmeldinger

- Meld. St. 30 (2011-2012) «Se meg!»
- [Nasjonal helse- og omsorgsplan \(2011-2015\)](#)
- [St.meld. nr. 47 \(2008-2009\) - Samhandlingsreformen](#)
- [St. meld. nr. 20 \(2006-2007\) Nasjonal strategi for å utjevne sosiale helseforskjeller](#)
- Meld.St.34 (2012-2013)
- Folkehelsemeldingen
<http://www.regjeringen.no/pages/38307106/PDFS/STM201220130034000DDDPDFS.pdf>

Nasjonale strategier

- [Regjeringens strategiplan for barn og unges psykiske helse. \(I – 1088 \)](#)
- [Nasjonal strategiplan for det tobakksforebyggende arbeidet 2006-2010 \(forebygge røyking blant gravide\)](#)
- [IS 1611 – Å få barn når foreldre er i slekt](#)
- [Ulykker i Norge. Nasjonal strategi for forebygging av ulykker som medfører personskader 2009-2014](#)
- [NCD-strategi 2013-2017](#)

Retningslinjer, rundskriv

- [Rundskriv I-1/2006 Forebygging av uønsket svangerskap og abort blant tenåringer - Innføring av fast bidragssats for dekning av utgifter til hormonell prevensjon til unge kvinner i alderen 16 til og med 19 år](#)
- [Nasjonale faglige retningslinjer for veiing og måling i helsestasjons- og skolehelsetjenesten IS-1736](#)
- [Nasjonale faglige retningslinjer – Forebygging, utredning og behandling av overvekt og fedme hos barn og unge IS-1734](#)
- [Nasjonale faglige retningslinjer – Forebygging, utredning og behandling av overvekt og fedme hos voksne IS-1735](#)
- [IS-1235 Retningslinjer for undersøkelse av syn, hørsel og språk hos barn](#)
- [Nasjonale faglige retningslinjer for røykavvenning i primærhelsetjenesten](#)
- [Rundskriv Q -16/2013 Forebyggende innsats for barn og unge](#)

Handlingsplaner

- [Regjeringens handlingsplan "Bedre livskvalitet for lesbiske, homofile, bifile og transpersoner" \(2009-2012\), Q-1147 B](#)
- [Handlingsplan: Forebygging av uønsket svangerskap og abort 2010-2015 – strategier for bedre seksuell helse, IS-1813](#)
- [Handlingsplan mot tvangsekteskap, kjønnslemlestelse og alvorlige begrensninger av unges frihet \(2013-2016\)](#)

Veiledere

- [IK-2723 Veileder for helsepersonell i Norge om kvinnelig omskjæring](#)
- [IS-1193 Veileder om praktisering av ny bestemmelse om avvergelsesplikt](#)
- [Veileder for kommunale frisklivssentraler IS-1896](#)
- [Veileder om tidlig intervensjon på rusområdet «Fra bekymring til handling»](#)
- [Aktivitetshåndboken - fysisk aktivitet i forebygging og behandling - helsedirektoratet.no](#)
- [Kosthåndboken- veileder i ernæringsarbeid i helse- og omsorgstjenesten IS 1972](#)
- [Helsedirektoratets plan for røyke- og snusavvenning](#)
- [IS 1154, Veileder til forskrift om kommunenes helsefremmende og forebyggende arbeid i helsestasjons- og skolehelsetjenesten.](#)

84.11 Tannhelse

Regjeringen har som mål å redusere sosial ulikhet i tannhelse og øke befolkningens tilgjengelighet til tannhelsetjenester. Fylkesmannen skal bidra til et godt samarbeid mellom kommunene og den offentlige tannhelsetjenesten. Det er viktig at kommunene ser tannhelsen som en del av helsen og en del av folkehelsearbeidet. Kommunenes bidrag er viktig for befolkningens tannhelse, spesielt for de personene som er utsatt for eller som har store tannhelseproblemer.

Oppdrag

Målsettinger:

- Tannhelsetjenesten er en sentral samarbeidspartner i kommunenes folkehelsearbeid, spesielt i tjenester rettet mot barn og unge, eldre, psykisk syke og rusavhengige.

Oppgaver:

- Informere kommunene om at den offentlige tannhelsetjenesten kan bidra til opplæring av personell i pleie- og omsorgstjenesten. Den offentlige tannhelsetjenesten skal ha et system for å sikre at tannhelsepersonell melder fra til rette myndighet ved mistanke om omsorgssvikt eller overgrep mot barn.
- Fylkeskommunen skal sørge for at tannhelsetjenester, herunder spesialisttjenester i rimelig grad er tilgjengelige for befolkningen.

Resultatkrav:

- Bedre samarbeid mellom kommunene og den offentlige tannhelsetjenesten.

Rapportering:

- Rapportering i årsrapporten om hvilke tiltak som er gjennomført for å fremme samarbeid mellom kommuner og offentlig tannhelsetjeneste.

Finansiering:

- Finansiert over fylkesmannens driftskapittel (kap.525).

Bakgrunnsinformasjon:

- [Lov av 3. juni 1983 nr. 54 om tannhelsetjenesten](#)
- [Stortingsmelding 35 \(2006-2007\) Tilgjengelighet, kompetanse og sosial utjevning. IS-1334 Tenner for livet. Oral helse hos sykehjemsbeboere i 2004](#)
- [IS-1333 Tenner for livet. Tannhelsesdata fra 2003 for 3- og 5-åringer. Tiltaksoversikt](#)
- [IS-2659 Rapport Tenner for livet, Helsefremmende og forebyggende arbeid](#)
- [Rundskriv I-2/2006 fra HOD. Utvidet fylkeskommunalt tannhelsetilbud i 2006](#)
- [Rundskriv I-4/2008 om vederlagsfrie tannhelsetjenester for personer under legemiddelassistert rehabilitering \(LAR\)](#)
- IS-1692 Habilitering av barn og unge. Handlingsplan. Helsedirektoratet 2009
- [Lov av 24. juni 2011 nr. 29 om folkehelsearbeid \(folkehelseloven\)](#)
- Lov av 24. juni 2011 nr. 30 om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. (helse- og omsorgstjenesteloven) (2011-06-24)
- [IS-1589 God klinisk praksis i tannhelsetjenesten – en veileder i bruk av faglig skjønn ved tannbehandling. 2011](#)

84.12 Habilitering og rehabilitering, individuell plan og koordinator

Det skal legges økt vekt på habilitering og rehabilitering. Kommunene skal ha et tydeligere ansvar for dette tjenesteområdet. Dette skal innebære at kapasitet, faglig bredde, kompetanse og kvalitet i tjenestene samsvarer med behovet. Helhetlige tilbud til personer med behov for koordinerte tjenester skal sikres gjennom samarbeid på tvers av fag, nivåer og sektorer.

Oppdrag

Målsettinger:

- Brukere møter koordinerende enheter for habilitering og rehabilitering i alle kommuner og helseforetak. Brukere som trenger koordinator får tilbud om dette.
- Økt bruk av individuell plan.
- Tjenestene er preget av helhetlige forløp.

Oppgaver:

- Medvirke til samarbeid og ansvarsavklaring mellom kommunene og spesialisthelsetjenesten.

Resultatkrav:

- Ha oversikt over etablerte koordinerende enheter for habilitering og rehabilitering i kommuner og helseforetak.
- Ha bistått kommunene i utviklingsarbeid for å øke kapasitet og sikre faglig bredde og god kvalitet innen habilitering og rehabilitering.

Rapportering:

- Rapporteres i årsrapport i henhold til resultatkrav

Særskilt rapportering:

- Særskilt rapportering vedrørende siste kulepunkt under Målsettinger.

Finansiering:

- Finansierte over fylkesmannens driftskapittel (kap.525).

Bakgrunnsinformasjon:

Sentralt lovverk

- [Lov av 24. juni 2011 nr. 30 om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. \(helse- og omsorgstjenesteloven\) \(2011-06-24\)](#)
- [Pasient- og brukerrettighetsloven](#)
- [Forskrift om habilitering og rehabilitering, ind.plan og koordinator](#)

Retningslinjer, veiledere og rundskriv

- [Rundskriv I-3/2004 Samarbeid mellom tjenesteytere som gir tilbud til barn og unge med nedsatt funksjonsevne – bruk av individuell plan](#)
- [Veileder om habiliteringstjenesten for voksne i spesialisthelsetjenesten \(2009\), IS-1739](#)
- Veileder til forskrift om habilitering og rehabilitering, individuell plan og koordinator er under arbeid.

Handlingsplaner:

- [Utviklings- og informasjonsprogram om politikken for utviklingshemmede Prop.1S\(2009-2010\) BLD](#)
- [Handlingsplan Habilitering av barn og unge IS-1692](#)

Rapporter:

- Riksrevisjonens undersøkelse om rehabilitering innen helsetjenesten
- [Avklaring av ansvars- og oppgavefordeling på rehabiliteringsområdet](#)
- Rapport om rehabilitering i kommunene – erfaringer med tilbud gitt i pasientens hjem (Rambøll)
- [Perspektiver på god praksis – en undersøkelse av koordinerende enhet for habilitering og rehabilitering i kommuner, Helsedirektoratet IS-0288](#)
- [Kan det være synet? IS-1791](#)
- [Kartlegging av situasjonen til barn og unge med sansetap. Rapport fra Rambøll til Helsedirektoratet juni 2011](#)
- Syn- og hørselskontaktundersøkelsen
- [Helsetilbud til ungdom og unge voksne, Rambøll/Helsedirektoratet IS-2044](#)
- [Eksempelsamling om tjenester til personer med utviklingshemning](#)

84.13 Omsorgsplan 2015/2020

Omsorgsplan 2015 løfter fram fire hovedsaker:

- 12 000 omsorgsplasser
- 12 000 nye årsverk
- Kompetanseløftet 2015
- Demensplanen 2015

Strategiene i Omsorgsplan 2015 er:

- Kvalitetsutvikling forskning og planlegging
- Kapasitetsvekst og kompetanseheving
- Bedre samhandling og medisinsk oppfølging
- Aktiv omsorg og partnerskap med familie og lokalsamfunn

Videre inneholder Omsorgsplan 2015 konkrete innsatsområder i tillegg til delplanene.: Demensplan 2015 ”Den gode dagen” og revidert handlingsprogram 2012-2015 som har tre hovedsatsningsområder: øke tilrettelagte dagaktivitetstilbud, bedre tilrettelagt botilbud, økt kunnskap og kompetanse. Nevroplan 2015 omhandler personer med nevrologiske skader eller sykdommer. Kompetanseløftet 2015 omtales under punkt 76.7.

Omsorgsplan 2020.

St.meld. 29 Morgendagens Omsorg 2020 løfter fram følgende hovedsaker:

- Morgendagens omsorg – et innovasjonsprogram fram mot 2020
- Morgendagens omsorgstjenestebrukere – med et ressursorientert perspektiv.
- Morgendagens omsorgsfelleskap – med et pårørendeprogram, en nasjonal frivillighetsstrategi og politikk for ideelle, samvirkebaserte og private tjenesteleverandører
- Morgendagens omsorgstjeneste – med faglig omlegging og større vekt på tidlig innsats, hverdagsrehabilitering og nettverksarbeid
- Morgendagens omsorgsomgivelser – med et program for utvikling og innføring av velferdsteknologi og tiltak for fornyelse, bygging og utvikling av framtidens sykehjem og omsorgsboliger

Oppdrag

Målsettinger for omsorgstjenesten i henhold til Omsorgsplan 2015/2020:

- Omsorgstjenestene er framtidsrettede og omstillingsdyktige og møter morgendagens utfordringer på nye og bedre måter.
- Omsorgstjenestene samarbeider godt med brukere, pårørende, frivillige og med andre tjenesteytere, og tar vare på, støtter og avlaster pårørende.
- Framtidens omsorgsutfordringer er satt på dagsorden i kommunenes helhetlige økonomi- og kommuneplanlegging.

Oppgaver:

- Bidra til at kommunene har økt fokus på en fremtidsrettet pårørendepolitikk, frivillighet og aktiv omsorg.
- Støtte og følge opp kommunenes arbeid med Demensplanens hovedsatsingsområder: Være pådriver for at kommunene oppretter demensteam som sikrer utredning og god oppfølging av personer med demens. Spre informasjon om tilskuddsordningene til dagaktivitetstilbud og pårørendeskoler/samtalegrupper, samt følge opp kommuner som ikke har et slikt tilbud og investeringstilskuddets krav om demenstilpasning. Være pådriver og bistå i arbeidet med Demensomsorgens ABC. Bistå Helsedirektoratet i arbeidet med nasjonal kartlegging av tjenestetilbudet i kommunene for personer med demens.
- Bistå Utviklingssentrene for sykehjem og hjemmetjenester i rollen som pådriver for kunnskap og kvalitet i sykehjem og hjemmetjenester i fylket, med særlig fokus på prosjekter vedrørende velferdsteknologi, og tjenesteinnovasjon.
- Bistå kommunene i arbeidet med investeringer i sykehjem og omsorgsboliger, samt samarbeide med Husbanken ved å gi faglig assistanse og råd. Sikre at kommunenes prosjekter ivaretar at sykehjem og omsorgsboliger med innvilget tilskudd blir tilpasset personer med demens og kognitiv svikt i tråd med Demensplan 2015.

Resultatkrav:

- Ha oversikt over antall, og på hvilken måte, kommunene har satt morgendagens omsorgsutfordringer på dagsorden i kommunalt planverk.
- Hovedsakene og programområdene i Omsorgsplan 2020 er presentert for kommunen, og kommunene har fått tilbud om veiledning i arbeidet med morgendagens omsorg.
- Ha formidlet viktigheten av økt kapasitet i dag- og avlastningstilbudene til personer med demens, økt grunnkompetanse om demens og at kommunene informerer om tilrettelagte tilbud, oppretter pårørendeskoler og demensteam. Bistått Helsedirektoratet i arbeidet med nasjonal kartlegging.
- Gjennom deltagelse i fag- og samarbeidsråd for utviklingssentrene, bistått utviklingssentrene i rollen som pådriver for kunnskap og kvalitet i sykehjem og hjemmetjenester.
- Ha bistått Husbanken med faglig assistanse og ha oversikt over utviklingen i kommunene knyttet til utbyggingen av sykehjem og omsorgsboliger.
- Ha oversikt over kommunenes arbeid for en fremtidsrettet pårørendepolitikk, frivillighet og satsing på aktiv omsorg.
- Innen 20. mai 2014 skal fylkesmennene videreformidle til Helsedirektoratet antall personer i kommunene i alderen 18-49 år med langtidsopphold i institusjon. Oppdraget spesifiseres i eget brev. Ha bidratt til at kommunene har økt fokus på et godt tilbud om lindrende behandling og omsorg ved livets slutt. Nytt for 2014 er at forvaltningen av tilskuddsordningen «Tilskudd til kompetansehevende tiltak for lindrende behandling og omsorg ved livets slutt» i sin helhet er delegert til Fylkesmennene i følgende fylker: Oslo og Akershus, Vest-Agder, Hordaland, Sør-Trøndelag og Troms. Oppdrag beskrives i eget brev.

Rapportering:

- Rapporteres i årsrapport i henhold til resultatkrav.
  - Egen rapportering knyttet til «Tilskudd til kompetansehevende tiltak for lindrende behandling og omsorg ved livets slutt». Rapporteringskrav beskrives i eget brev

Finansiering:

- Finansiert over fylkesmannens driftskapittel (kap. 525) og Helse- og omsorgsdepartementets kap. 761.21

Bakgrunnsinformasjon:

Sentralt lovverk

- [Lov av 24. juni 2011 nr. 30 om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. \(helse- og omsorgstjenesteloven\) \(2011-06-24\)](#)
- [Pasient- og brukerrettighetsloven](#)
- [Prop. 91 L \(2010–2011\) Proposisjon til Stortinget \(forslag til lovvedtak\) Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. \(helse- og omsorgstjenesteloven\)](#)
- [Forskrift av 27. juni 2003 om kvalitet i pleie- og i omsorgstjenesten.](#)
- [Forskrift om habilitering og rehabilitering, individuell plan og koordinator](#)

Stortingsmeldinger

- [Meld. St. 29 \(2012–2013\)- Morgendagens omsorg](#)
- [Meld. St. 34 \(2012-2013\) Folkehelsemeldingen](#)
- [St.meld. nr. 25 \(2005-2006\) Mestring, muligheter og mening](#)
- [St.meld. nr. 47 \(2008-2009\) - Samhandlingsreformen](#)

Retningslinjer og rundskriv

- [Nasjonale faglige retningslinjer for forebygging og behandling av underernæring](#)
- [Rundskriv I-5/2007 - Aktiv omsorg – sentral del av et helhetlig omsorgstilbud - regjeringen.no](#)
- [IS-10/2008 Rundskriv - Lov om pasientrettigheter kapittel 4 A - helsedirektoratet.no](#)
- [Kosthåndboken- veileder i ernæringsarbeid i helse- og omsorgstjenesten IS 1972](#)

Politiske handlingsplaner

- [Demensplan 2015 «Den gode dagen» - revidert handlingsprogram 2012 - 2015](#)
- [Nevroplan 2015](#)
- [Nasjonal handlingsplan for e-helse 2014-2016](#)

Veiledere

- [IS-1253 Veileder til forskrift om individuell plan](#)
- [IS-1201 Veileder Kvalitet i pleie- og omsorgstjenestene](#)
- [Nasjonal veileder for beslutningsprosesser for begrensning av livsforlengende behandling hos alvorlig syke og døende](#)
- [Demensutredning i kommunehelsetjeneste m/ veileder til utredningsverktøyet](#)
- [Sammen – mot kreft Nasjonal kreftstrategi 2013-2017](#)

Fagrapporter

- [IS-1486 "Glemsk, men ikke glemt" - Helsedirektoratet](#)
- [«Fleksible tjenester – for et aktivt liv» - fagrapport Nevroplan 2015](#)
- [Velferdsteknologi. Fagrapport om implementering av velferdsteknologi i de kommunale helse- og omsorgstjenestene 2013-2030. -Omsorgstjenester | Helsedirektoratet.no](#)

Andre relevante lenker

- IS-1579 [Håndbok om helse- og sosialtjenesten i kommunen](#)
- Omsorgstjenester | Helsedirektoratet.no | Omsorgstjenester | Helsedirektoratet.no
- [Utvikling gjennom kunnskap. Utviklingscenter for sykehjem og hjemmetjenester. Overordnet strategi 2011-2015](#)
- [Investeringstilskudd til sykehjem og omsorgsboliger – Husbanken](#)
- [Rom for trygghet og omsorg - Husbanken](#)
- [NOU 2011:17 Når sant skal sies om pårørendeomsorg](#)
- <http://www.livsgledeforeldre.no/sykehjem.html>

84.14 Psykisk helse og rus

Det rettes et særlig fokus på kapasitet, tilgjengelighet, helhetlige og samtidige tjenester, hvor kvalitet, kompetanse og kunnskapsbasert praksis skal prege tjenestene. Samarbeid med nasjonale- og regionale kompetansemiljøer etableres på områder hvor samordning relevant. Et godt lokalt rusarbeid og psykisk helsearbeid bygger på samarbeidsstrukturer som fremmer helhetlige tjenesteforløp for den enkelte på tvers av fag, tjenester og sektorer. Målrettet samarbeid med frivillig sektor vil være et supplement til de offentlige tjenester og tiltak. Brukerorientering og mestringperspektiv er sentralt innenfor hele tiltakskjeden. Økt brukerinnflytelse fordrer at kommunene har en systematisk tilnærming til hvordan pasienter og brukere involveres i utvikling av tjenestene. En særlig oppmerksomhet rettes mot barn/unge, pårørende og mennesker med omfattende hjelpebehov.

Oppdrag

Målsettinger:

- Innsatsen rettet mot barn og unge med sammensatte problemer er bedre koordinert og understøtter målet om økt gjennomføring i videregående opplæring
- Sikret koordinering og samordning av Fylkesmannens virkemidler på de ulike fagområdene på en slik måte at de understøtter kommunenes tverrfaglige- og tverrsektorielle arbeid på områder med delvis overlappende målgrupper og samarbeid om rusmiddelforebyggende arbeid og psykisk helsearbeid (jf 76,3 og 76.7, 83.1)

Oppgaver:

- Fylkesmannen skal se sine sektoroppdrag overfor barn og unge med sammensatte problemer i sammenheng. Embetets aktiviteter overfor kommuner og fylkeskommunen bør koordineres slik at det bidrar til bedre samhandling mellom tjenestene. Arbeidet skal ses i sammenheng med Regjeringens mål om økt gjennomføring i videregående opplæring i tråd med satsing Ny GIV. Individuell plan er et virkemiddel på system og individnivå. Likelydende oppdrag er gitt fra Kunnskapsdepartementet, Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet og Arbeidsdepartementet.
- Samarbeide med nasjonale- og regionale kompetansemiljøer på fagområder hvor samordning vil være en styrke for tjenesteutviklingen og bidra til felles fagutvikling og samhandling nivåer og sektorer i mellom.
- Ha kunnskap om den lokale tjenesteutviklingen på feltene psykisk helsearbeid og rusarbeid til barn, unge og voksne.

- Stimulere kommunene til bruk av fast kontaktperson. Herunder å spre og implementere erfaringene fra Tillitspersonforsøket.
- Følge med på, og understøtte, kommunens arbeid med tjenesteutvikling for å styrke tilbudet om psykososiale oppfølging til personer utsatt for vold/traumer, herunder kommunens arbeid etter hendelsene 22.7.2011.

Resultatkrav:

- Veilednings- og opplæringstiltakene skal, på fag- og tjenesteområder med sammenfallende målgruppe, vært koordinert og samordnet med de nasjonale og regionale kompetansemiljøene, bruker- og pårørendeorganisasjonene og spesialisthelsetjenesten.
- Ha kunnskap om den lokale tjenesteutviklingen.
- Ha oversikt over hvordan aktiviteter for å styrke kommunenes og fylkeskommunenes innsats overfor barn og unge med sammensatte problemer er koordinert.
- Ha oversikt over antall mottatte klager vedrørende tvangsbruk i institusjoner for personer med rusmiddelproblemer og utfall av klagebehandlingen.

Rapportering

- Rapportering i årsrapporten jf resultatkrav

Særskilt rapportering:

- Plan over koordinerte og samordna kvalitets- og kompetansetiltak med tverrfaglig og tverrsektorielt fokus som tilbys kommuner, fylkeskommuner, bruker- og pårørendeorganisasjoner, spesialisthelsetjenesten og frivillig sektor innen 15.3 2014
- Oversikt over fordeling av ulike stimuleringstilskudd, herunder videreutdanning i psykisk helsearbeid, psykososialt arbeid med barn og unge og rusproblematikk, jf regelverk og fullmaktsbrevet for den gjeldende ordning.

Finansiering:

- Lønnsmidler til rådgivere innen feltene psykisk helse og rus videreføres og finansieres over statsbudsjettets kapittel 525.
- Midler til regionale og lokale kompetanseutviklingstiltak finansieres over Helse- og omsorgsdepartementets kapittel 763 post 21 Rustiltak.

Bakgrunnsinformasjon:

Sentralt lovverk

- [Helse- og omsorgstjenesteloven med relevante forskrifter](#)
- [Helsepersonelloven med relevante forskrifter](#)
- [Folkehelseloven med relevante forskrifter](#)
- [Pasient- og brukerrettighetsloven med relevante forskrifter](#)
- [Lov om sosiale tjenester i NAV med relevante forskrifter](#)

Stortingsmeldinger

- [Meld. St. 30 \(2011-2012\) Se meg! En helhetlig rusmiddelpolitikk](#)
- [St. meld. nr. 47 \(2008-2009\) - Samhandlingsreformen](#)

- [Meld. St. 16 \(2010-2011\) Nasjonal helse- og omsorgsplan \(2011-2015\)](#)
- [Meld. St 10 \(2012-2013\) God kvalitet- trygge tjenester](#)
- [Meld St. 6 \(2012-2013\) En helhetlig integreringspolitikk](#)
- [Meld St. 15 \(2012- 2013\) Forebygging og bekjempelse av vold i nære relasjoner](#)
- [Meld St. 34 \(2012 – 2013\) Folkehelsemeldingen God helse- felles ansvar](#)
- [Meld St. 20 \(2012-2013\) På rett vei Kvalitet og mangfold i fellesskolen](#)
- [Meld. St. 46 \(2012-2013\) Flere i arbeid](#)

Nasjonale strategier

- [IS-1162 Nasjonal strategi for kvalitetsforbedring i sosial- og helsetjenesten \(2005-2015\)](#)
- [Nasjonal strategiplan for arbeid og psykisk helse \(2007 – 2012\)](#)
- [Regjeringens strategiplan for barn og unges psykiske helse "sammen om psykisk helse" I-1088](#)
- [Strategi Barndommen kommer ikke i reprise \(2014- 2017\)](#)

Retningslinjer og rundskriv

- [IS-1948 Nasjonale faglige retningslinjer for utredning, behandling og oppfølging av personer med samtidig ruslidelse og psykisk lidelse – ROP- lidelser](#)
- [IS-1701 Nasjonal retningslinje for legemiddelassistert rehabilitering ved opioidavhengighet](#)
- [IS-1876 Nasjonal retningslinje for gravide i legemiddelassistert rehabilitering \(LAR\) og oppfølging av familiene frem til barnet når skolealder](#)
- [IS 1561 Nasjonale retningslinjer for diagnostisering og behandling av voksne med depresjon i primær- og spesialisthelsetjenesten](#)
- [IS- 1511 Nasjonal faglig retningslinje for forebygging av selvmord i psykisk helsevern](#)
- [IS- 9/2012 Rundskriv - Psykisk helsevernloven og psykisk helsevernforskriften](#)
- [IS- 5/2012 Rundskriv – Helsetjenestens og politiets ansvar for psykisk syke](#)
- [IS-8/2012 Rundskriv- Helsepersonelloven med kommentarer](#)
- [IS- 24/2011 Rundskriv- Psykisk helsearbeid i kommunene, rapportering for 2011](#)
- [IS-5/2010 Rundskriv – Barn som pårørende](#)

Handlingsplaner m.m.

- [Handlingsplan mot vold i nære relasjoner \(2014-2017\)](#)
- [Handlingsplan for forebygging av kriminalitet /2013 -2016\) Oppfølgingsplan for arbeid og psykisk helse \(2013- 2016\)](#)

Veiledere og håndbøker

- [Helsedirektoratet.no, psykisk helse og rus, publikasjoner, velg kategori](#)
- [IS-1742 Fra bekymring til handling - En veileder om tidlig intervensjon på rusområdet](#)
- [IS-1362 Veileder for kommunal rusmiddelpolitisk handlingsplan](#)
- [IS-1253 Veileder til forskrift om individuell plan 2010](#)
- [IS-1809 "Lav terskel - høy kvalitet - En profesjonell tilnærming til mennesker med rusrelaterte problemer"](#)
- [IS-1898 Veileder etter selvmord – Veileder om ivaretagelse av etterlatte ved selvmord](#)
- [IS-1810 Veileder for psykososiale tiltak ved kriser, ulykker og katastrofer](#)
- [IS-1505 Vurdering av henvisninger til tverrfaglig spesialisert rusbehandling](#)

- [IS-1512 Pårørende en ressurs](#)
- [IS- 1914 Kvalitet og kompetanse...om hvordan tjenester til mennesker med psykisk lidelser og rusproblemer kan bli bedre](#)
- [IS-1990 Velferdsteknologi Fagrapport om implementering av velferdsteknologi i de kommunale helse- og omsorgstjenestene 2013-2030](#)
- [Prop. 106 L \(2012-2013\) Endringer i barnevernloven](#)

Resultatområde 85 Spesialhelsetjenesten

Fylkesmannen skal bidra til at spesialisthelsetjenesten når sine mål, og skal utføre en rekke lovpålagte oppgaver som understøtter virksomheten i spesialisthelsetjenesten. Særlig har fylkesmannen oppgaver som er av stor betydning for gjennomføring av et godt og effektivt psykisk helsevern.

Fylkesmannen har en sentral rolle i å bistå kommuner og spesialisthelsetjeneste i gjennomføring av samhandlingsreformen gjennom informasjon om nytt lovverk, råd og veiledning. En viktig oppgave for fylkesmannen vil være å bidra til samarbeid mellom kommuner og helseforetak. Det vises til omtale under resultatområde 76.

85.1 Abort og steriliseringsnemndene

Fylkesmannen har oppgaver knyttet til oppnevning, drift og administrasjon av de fylkesvise abort- og steriliseringsnemndene, samt godkjenning av private sykehus mv. som utfører sterilisering.

Oppdrag

Målsettinger:

- God forvaltningsmessig praksis som sikrer at brukerne for de tjenester de har lovmessig krav på

Oppgaver:

- Oppnevne medlemmer, varamedlemmer og administrere abortnemndene og steriliseringsnemnda i fylket.
- Godkjenne private sykehus, kirurgiske poliklinikker og annen spesialistpraksis utenfor sykehus til å utføre sterilisering.

Resultatkrav:

Ha behandlet søknader om sterilisering, og søknader om godkjenning til å utføre steriliseringsinngrep, innen åtte uker.

Rapportering:

- Rapportering til Steriliseringsrådet ved Helsedirektoratet på påbudt skjema av alle søknader behandlet i steriliseringsnemnda.

- Fortløpende oversende ajourførte lister over medlemmer og varamedlemmer i abortnemndene til Helsedirektoratet.

Finansiering:

- Finansierte over fylkesmannens driftskapittel (kap 525).
- Honorar og reiseutgifter for nemndmedlemmene finansieres over Helse- og omsorgsdepartementets budsjett (se Fullmaktsbrevet).

Bakgrunnsinformasjon:

- [Lov av 13. juni 1975 nr. 50 om svangerskapsavbrudd](#)
- [Lov av 3. juni 1977 nr 57 om sterilisering](#)
- [Forskrift av 15. juni 2001 om svangerskapsavbrudd \(abortforskriften\)](#)
- [Forskrift av 23. juni 2000 nr. 589 om godkjenning av virksomheter utenfor sykehus for sterilisering av kvinner og om innberetning til Sosial- og helsedirektoratet om sterilisering](#)
- [Håndbok for abortnemndarbeid IS-1496](#)
- [Steriliseringsloven – Veileder til lov og forskrift IS-2024](#)
- [Innrapportering fra fylkenes steriliseringsnemnder \(IS-1342\) rev. 8/2009](#)

85.3 Lov om transplantasjon

Fylkesmannen skal godkjenne inngrep i forbindelse med donasjon av organer eller uttak av fornybart vev fra personer under 18 år, og personer som mangler samtykkekompetanse.

Oppdrag

Målsettinger:

- Sikre forsvarlige rutiner

Oppgaver:

- Godkjenne donasjon av organer og/eller fornybart vev fra levende giver der vedkommende er under 18 år eller mangler evnen til å gi eget samtykke.

Resultatkrav:

- Sakene er behandlet fortløpende

Rapportering:

- Rapportering i årsrapporten:
  - - Antall saker som er behandle

Finansiering:

- Finansierte over fylkesmannens driftskapittel (kap.525).

Bakgrunnsinformasjon:

- [Forskrift av 30. juni 1978 om narkotika mv.](#)
- Delegasjonsskriv av 9. oktober 1996 (til fylkeslegene) - fullmakt til å gi leger tillatelse til å rekvirere sentralstimulerende legemidler til barn med hyperkinetisk forstyrrelse/ADHD og til barn og voksne med narkolepsi.
- Delegasjonsskriv av 13. februar 2003 (til fylkesmennene) – fullmakt til å gi leger tillatelse til å rekvirere sentralstimulerende legemidler til voksne. På bakgrunn av endringer i narkotikaforskriften er nåværende ordning forlenget.

85.5 Kosmetisk plastiskkirurgiske inngrep

Fylkesmannen skal godkjenne videreutdanning i kosmetisk plastiskkirurgiske inngrep og behandle søknader om dispensasjoner fra forskrift om tillatelse til å utføre plastiskkirurgiske inngrep.

Oppdrag

Målsettinger

- Oppfylle intensjonene med ordningen

Oppgaver

- Behandle søknader om godkjenning av videreutdanning som gir rett for leger som er godkjente spesialister i generell kirurgi, til å kunne utføre brystforstørrelsesoperasjoner og brystreduksjonsplastikker på kvinner over fertil alder.
- Behandle søknader om dispensasjon fra reglene om tillatelse til å utføre kosmetisk plastiskkirurgiske inngrep.

Resultatkrav

- Behandle innkomne saker innen 8 uker.

Rapportering

Rapportering i årsrapporten:

- antall saker som er behandlet
- gjennomsnittlig saksbehandlingstid
- kopi av vedtak sendes fortløpende til Helsedirektoratet

Finansiering:

- Finansierte over fylkesmannens driftskapittel (kap.525)

Bakgrunnsinformasjon:

- [Lov av 9. februar 1973 nr. 6 om transplantasjon, sykehusobduksjon og avgivelse av lik m.m. \(transplantasjonsloven\)](#)

85.8 Behandling av klager etter psykisk helsevernloven

Fylkesmannen er klageinstans på vedtak om tvungen legeundersøkelse og vedtak om behandling uten eget samtykke etter psykisk helsevernloven. Fylkesmannen skal avgjøre de formelle og materielle vilkårene er tilstede og fatte vedtak om stadfestelse eller opphevelse av vedtakene. Fylkesmannen bes særlig merke seg kommentarene i rundskriv IS-9/2012 til psykisk helsevernloven § 4-4 sjuende ledd. Helsedirektoratet vil i løpet av 2014 ferdigstille en veileder i behandling av klagesaker etter psykisk helsevernloven § 4-4.

Oppdrag

Målsetninger:

- Ivareta rettssikkerheten til pasienter i det psykiske helsevernet og sikre faglig forsvarlig helsehjelp.

Oppgaver:

- Avgjøre klage over kommunelegens vedtak om tvungen legeundersøkelse.
- Avgjøre klage over den faglig ansvarliges vedtak om behandling uten eget samtykke.

Resultatkrav:

- Vedtak treffes snarest og det gis umiddelbar tilbakemelding til klager og kommunelegen eller institusjonen.

Rapportering:

- Ingen rapportering

Finansiering:

- Finansiert over fylkesmannens driftskapittel (kap.525)

85.9 Øvrige oppgaver knyttet til det psykiske helsevernet

I spesialisthelsetjenesteloven og psykisk helsevernloven med forskrifter er fylkesmannen tillagt en rekke oppgaver knyttet til gjennomføring av det psykiske helsevernet, herunder oppgaver knyttet til godkjenninger av institusjoner og poliklinikker og oversikt og kontroll med pasienter i privat forpleining. Sistnevnte ordning er under utvikling. Helsedirektoratet kartla høsten 2013 at ordningen nå kun omfatter to pasienter på landsbasis (én i Rogaland og én i Nord-Trøndelag).

Oppdrag

Målsetninger:

- Ivareta rettssikkerheten til pasienter i det psykiske helsevernet og sikre faglig forsvarlig helsehjelp.

Oppgaver:

- Avgi innstilling til Helsedirektoratet til søknader om godkjenning av institusjoner som skal ha ansvar for tvungen psykisk helsevern.

- Avgjøre tvilstilfeller knyttet til overføringen til annen døgninstitusjon, jf. psykisk helsevernforskriften § 12.
- Dispensere fra forskrift om faglig ansvarlig for vedtak i det psykiske helsevern og sende kopi til Helsedirektoratet av innvilgede dispensasjoner.
- Godkjenne voksenpsykiatrisk poliklinikk, barne- og ungdomspsykiatrisk poliklinikk og psykiatrisk ungdomsteam (ruspoliklinikker omfattes ikke av godkjenningsordningen), og sende liste med oversikt over alle godkjente poliklinikker i fylket og stillingstall til Helseøkonomiforvaltningen (HELFO) pr. 30. juni og 30. desember.
- Følge opp reglene om privat forpleining iht. spesialisthelsetjenesteloven § 8-3 og psykisk helsevernforskriften.

Resultatkrav:

- Ha behandlet søknader og fattet vedtak om godkjenninger og dispensasjoner mv. fortløpende og så snart som mulig
- Ha oversendt kopier til Helsedirektoratet og lister til HELFO i tråd med oppdraget

Rapportering:

- Ingen rapportering

Finansiering:

- Finansiert over fylkesmannens driftskapittel (kap.525).

Bakgrunnsinformasjon:

- [Lov av 2. juli 1999 nr. 62 om etablering og gjennomføring av psykisk helsevern](#) §§ 3-5, 4-10 og 5-4 jf 3-5
- [Lov av 2. juli 1999 nr. 61 om spesialisthelsetjenesten §§ 4-1 og 8-3](#)
- [Forskrift 16. desember 2011 nr. 1258 om etablering og gjennomføring av psykisk helsevern mm. \(psykisk helsevernforskriften\) §§ 5, 12 og 35-42.](#)
- [Rundskriv til psykisk helsevernloven og psykisk helsevernforskriften IS-9/2012](#)
- [Forskrift av 01.12.2000 om godtgjørelse av utgifter til legehjelp som utføres poliklinisk ved statlige helseinstitusjoner og ved helseinstitusjoner som mottar driftstilskudd fra regionale helseforetak](#)
- [Helsetilsynets rundskriv IK-15/2001](#)
- Brev av 12. mai 2005 til fylkesmennene - delegasjon av myndighet til å gi dispensasjon

85.10 Kontrollkommisjonsoppgaver

Fylkesmannen har enkelte oppgaver knyttet til oppnevning og drift av kontrollkommisjonene i det psykiske helsevernet. Fordelingen av institusjoner mellom kontrollkommisjonene gjøres blant annet etter samråd med lederne av kommisjonene. Direktoratet avgjør den endelige inndelingen av ansvarsområder. Det er viktig at fylkesmannen, kommisjoner og direktoratet fortløpende samarbeider slik at fylkesmannen og direktoratet til enhver tid har fullstendig oversikt over de ulike institusjonene og de ulike kommisjonenes ansvarsområder.

Oppdrag

Målsetninger:

Sikre etablering og drift av kontrollkommisjonene i det psykiske helsevernet.

Oppgaver:

- Oppnevne medlemmer til kontrollkommisjonene i det psykiske helsevern og sende kopi av oppnevningene til helsedirektoratet.
- Innstille til Helsedirektoratet hvordan fordelingen av institusjoner mellom kommisjonene bør være.
- Arkivere dokumenter fra kontrollkommisjonene i det psykiske helsevern.

Resultatkrav:

- Sørge for at kommisjonene ikke samler opp krav for lenger perioder, men sender inn kravene til Fylkesmannen kvartalsvis.

Rapportering:

- Ingen rapportering

Finansiering:

- Finansiert over fylkesmannens driftskapittel (kap.525)
- Driftsutgifter til kontrollkommisjonene finansieres over kap 734.01

Bakgrunnsinformasjon:

- Lov av 2. juli 1999 nr. 61 om spesialisthelsetjenesten § 5-4
- Lov av 2. juli 1999 nr. 62 om etablering og gjennomføring av psykisk helsevern § 6-1
- Forskrift 16. desember 2011 nr. 1258 om etablering og gjennomføring av psykisk helsevern mm. (psykisk helsevernforskriften) § 43
- Rundskriv til psykisk helsevernloven og psykisk helsevernforskriften IS-9/2012
- Helsedirektoratets rundskriv IS 11/2008 for fylkesmennene vedrørende oppnevning av medlemmer til kontrollkommisjonene
- Helsedirektoratets rundskriv IS 10/2007 "Saksbehandlingsrundskriv for kontrollkommisjonene i det psykiske helsevern"
- Helsedirektoratets: Velkommen som medlem av kontrollkommisjon i det psykiske helsevern (brosjyre) IS 1558
- Helsedirektoratets Informasjonsskriv til medlemmer av kontrollkommisjonen IS-1559

85.11 Hjemsendelse, hjemhenting og gjennomføring av tvungen psykisk helsevern for pasienter som ikke har bosted i riket

Fylkesmannen har oppgaver knyttet til hjemsendelse av utenlandske borgere med alvorlige psykiske lidelser som befinner seg i Norge og hjemhenting av norske borgere med alvorlige psykiske lidelser som befinner seg i utlandet. I tillegg har fylkesmannen oppgaver knyttet til gjennomføring av tvungen psykisk helsevern i norske sykehus for pasienter som ikke har bosted i riket.

Oppdrag:

Målsettinger:

- Oppfylle intensjonene med ordningen

Oppgaver:

- Motta og behandle henvendelser om behov for hjemhenting, hjemsendelse og gi oppdrag til helseforetak

Resultatkrav:

- Ha behandlet henvendelser om hjemsendelse fortløpende og besvare henvendelser samme eller senest neste dag.

Rapportering:

Rapportering i årsrapporten:

- antall hjemsendelser til utlandet og antall hjemhentinger til Norge
- antall saker hvor det er dekket utgifter til gjennomføring av tvungent psykisk helsevern i norske sykehus
- erfaringer med gjennomføringen av ordningen

Finansiering:

- Finansiert over kapittel 734.70

Bakgrunnsinformasjon:

- [Lov av 2. juli 1999 nr. 61 om spesialisthelsetjenesten](#)
- [Lov av 2. juli 1999 nr. 62 om etablering og gjennomføring av psykisk helsevern](#)
- [Rundskriv I-2/2008 - Utgifter ved helsehjelp i norske helseinstitusjoner under den offentlige spesialisthelsetjenesten blant annet for personer som ikke er bosatt i Norge](#)
- [Hovednr. 41 - Nordisk konvensjon om trygd. 41-05 Naturalytelser ved sykdom, svangerskap og fødsel](#)
- [Veileder til gjennomføring av hjemtransport](#)